

Mart - Nisan 2022

ISSN: 1306 - 3731 Fiyatı : 15 TL.

17.
YIL

Akpınar

98.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

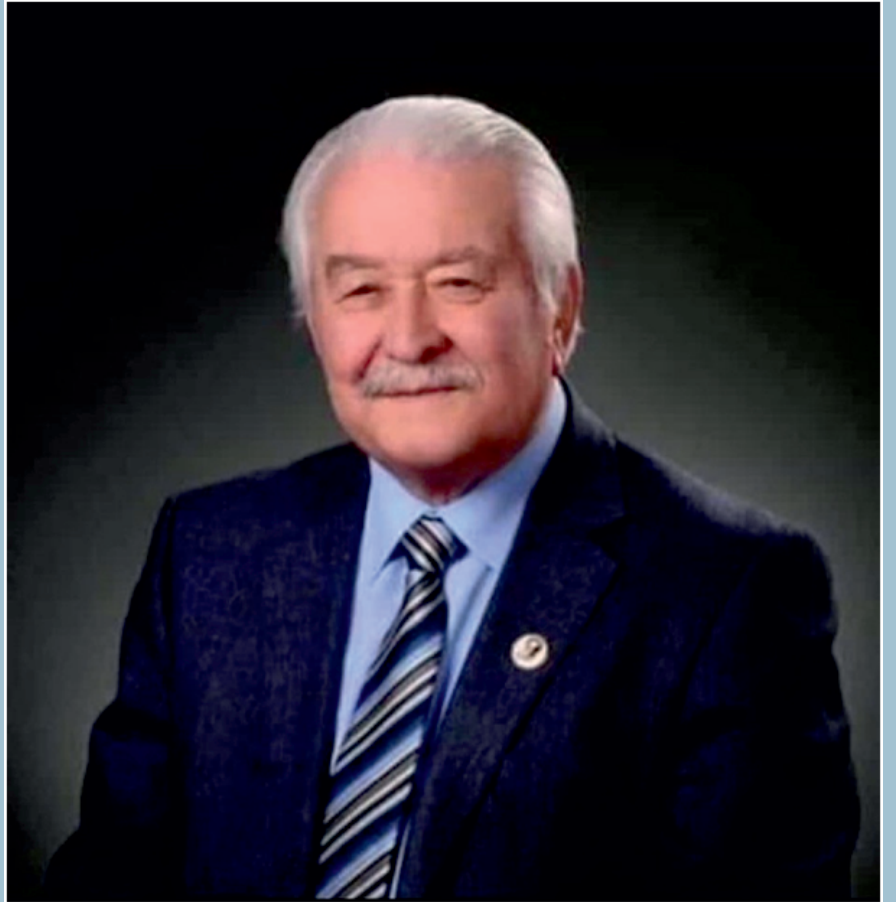
Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY DOSYASI

Saim SAKAOĞLU
Ahmet B. ERCİLASUN
İsmail ÖZMEL
Bedrettin KELEŞTİMUR
Nail TAN
Mehmet YARDIMCI
Oğuzhan YETİŞTİ
Abdülkadir GÜLER
Abdullah SATOĞLU
Güner F. BAŞAYTAÇ
Fazlı Ahmet BAHADIR
İsmail Emre ÖZER
Mehmet BAŞ
Musta DOĞRUER
Cemal KARSAVRAN

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL
ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL
Nevzat TOPAL
Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)
Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)
Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE
Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 15 TL
Yıllık Abone Bedeli: 100 TL
Resmî Abone Bedeli: 150 TL
Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro
Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)
Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi
İban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Fertek Mah. OSB. 4. Cad. No: 6 • NİĞDE
Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 2 **PROF. DR. TUNCER GÜLENSOY’U SEVGİ VE SAYGIYLA ANIYORUZ**
İsmail ÖZMEL
- 3 **PROF. DR. TUNCER GÜLENSOY... BİR KARDEŞTEN DE ÖTE...**
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
- 9 **TUNCER GÜLENSOY DA SONSUZ YOLCULUĞUNA ÇIKTI**
Prof. Dr. Ahmet B. ERCİLASUN
- 11 **KÜÇÜK NOT KÂĞITLARINI ATMAYINIZ, ZATEN BÜYÜKLERİNİ ATMAZSINIZ.**
İsmail ÖZMEL
- 13 **TUNCER GÜLENSOY HAKKA YÜRÜDÜ**
Bedrettin KELEŞTİMUR
- 16 **DEDE KORKUT DESTAN ARAŞTIRMALARI ALFABESİNE BİR HARF DAHA**
Nail TAN
- 20 **TUNA KÜRSÜSÜ: EDİT TASNÂDİ KİTABI**
Oğuzhan YETİŞTİ
- 23 **KÜLTÜREL DERİNLİK**
Gülensoy Hoca’nın ardından
Dr. Mehmet YARDIMCI
- 25 **MANEVİ ANNEM GÜZİDE GÜLPINAR TARANOĞLU 100 YAŞINDA**
Abdülkadir GÜLER
- 33 **ÂŞIK SEFİL SELİMİ**
Abdullah SATOĞLU
- 36 **ÖYKÜ: HAVAGAZI**
Güner F.BAŞAYTAÇ
- 39 **NERGİS-1**
İsmail Emre ÖZER
- 40 **Şiiri ARAYAN ADAM**
İsmail ÖZMEL
TAŞLAR AĞLASIN
Mehmet BAŞ
- 41 **SERENCAM**
Musa DOĞRUER
ÖĞRETMENİM HECERLER ÖĞRETMENİ
Cemal KARSAVRAN
- 42 **YARA YOR / Mehmet BAŞ**
BU VATAN KİMİN /Fazıl Ahmet BAHADIR
- 43 **YENİ YAYINLAR**
Dr. Genç Osman GEÇER
- 44 **OKUNACAK KIYMETLİ ESERLERDEN**

PROF. DR. TUNCER GÜLENSOY’U SEVGİ VE SAYGIYLA ANIYORUZ

İSMAİL ÖZMEL

Akpınar dergimiz bu sayısı ile rahmetli Tuncer Gülensoy’a arkadaşlarının, bilim insanlarının, dostlarının; kaybıyla hüznlenen; eserleriyle teselli bulan; yazılarıyla kültür tarihimize bir not düşmektedir. Zaman tüneline ilerledikçe sözler derinlik, duygular ağırlık kazanıyor. Beraber geçen günlerin bir daha geri gelmeyeceği gerçeği karşısında insan, gücünün sınırlı olduğunu bir daha anlıyor desek yeridir. Nihayet lamba içindeki enerji tükenene kadara aydınlatıyor, enerjisine enerji katıyor, bir noktadan sonra hepsi birer anı oluyor. Anıları ve eserleriyle yaşamaya devam edeceği gerçeği belki de en iyi bir teselli oluyor.

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu yazı başlığını “ Prof. Dr. Tuncer Gülensoy... Bir Kardeşten de öte...” diyerek adeta bütün duygularının bir fotoğrafını çekti. Onunla beraber katıldıkları bilimsel toplantıları fotoğraflarla canlı tuttu. “O bir Türk dili uzmanı ve ülkemizin belki de ilk Mongolistlerinden biri idi. Türk Halk edebiyatına da gönül veren dil araştırmacıları arasında önde geliyordu.” Bu sebeple beraber bilimsel toplantılara katıldıklarını anlatan yazısını, Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun, Yeniçağ’da yayımlanan “Tuncer Gülensoy da Sonsuz Yolculuğuna Çıktı” başlıklı yazısında: Bilge Kağan’ın Bengü taşında “ Zamanı ebedi olarak Tanrı yaşar; insanoğlu hep ölmek için yaratılmış.” “Onun ışıltılı, renkli gözlerinde Türklüğün hem ihtişamlı, hem de renkli sahnelerini görür gibi olurduk”. İsmail Özmel, 07 Aralık 2019 Cumartesi günü, Türk Tarih Kurumu salonunda Saim Sakaoğlu ve Tuncer Gülensoy’la beraberliklerini not ettiği bir parça kağıdın değerini anlatan yazısını, Bedrettin Keleştimur’un “Tuncer Gülensoy Hakka Yürüdü”, Dr. Mehmet Yardımcı’nın “Gülensoy Hoca’nın ardından”, başlıklı yazılarında Gülensoy’u rahmetle anacak ve anıları ile baş başa olacaksınız.

Nail Tan, “Dede Korkut Destan Araştırmaları Alfabetine Bir Harf Daha”, Oğuzhan Yetişt “ Tuna Kürsüsü: Edit Tasnadi Kitabı”, Abdülkadir Güler “ Manevi annem Güzide Gülpınar Taranoglu 100 yaşında”, Abdullah Satoğlu “Aşık Sefil Selimi”, Güner F. Başaytaç “Havagazi” başlıklı öyküsüyle, İsmail Özmel, Mehmet Baş, Fazıl Ahmet Bahadır, Musa Doğruer(Teslimi), Cemal Karsavran ve İsmail Emre Özer’in şiirlerini beğenerek okuyacağınıza inanıyoruz.

On yedinci yaş yılının ikinci sayısı olarak yazarlarımızı, şairlerimizi ve okuyucularımızı sevgi ve saygıyla selamlıyoruz. Gelecek sayımızı Cahit Sıtkı Tarancı’ya ayırmak istiyoruz. Yazılarınızı bekliyoruz.

Yeni sayılarda buluşmak dileği ile sağlıklı kalın hoşça kalın.

PROF. DR. TUNCER GÜLENSOY... BİR KARDEŞTEN DE ÖTE...

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Geçenlerde, bir merakımı gidermek amacıyla, ilkokuldan itibaren kendilerinden bilgi aldığım öğretmenlerimle ilgili olarak bir araştırma yaptım. 1946 yılında, Konya'da Hâkimiyeti Milliye İlkokulu'nda beş yıl öğrencisi olduğum Zekiye İzgi'den (1909-1989) son olarak doktora öğrencisi olduğum Prof. Dr. Mehmet Kaplan'a (1914-1986) kadar olan onlarca öğretmenimin hiçbirinin hayatta olmadığını gördüm. Hepsine, Allah'tan rahmet dilerim.

Bu öğretmenlerimin bazıları hakkında ölümlerinden sonra makaleler yazdım, konferanslar verdim. İlk makalem Prof. Kaplan, ilk konferansım ise Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat ile ilgili idi. Hakkında hazırlanan iki kitaptaki iki yazımla Türk Kültürü

dergisindeki bir dizi yazımın yer aldığı öğretmenim ise yine Prof. Dr. Kaplan idi. Son olarak, yakın zamanda yayımlanan Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu Armağanı da hatırlanmalıdır. Lise edebiyat öğretmenim H. Cahit Öztelli hakkında bir yazım yayımlandı, bir de konferans verdim. İlkokul öğretmenim Zekiye İzgi hakkında da bir yazımın yayımlandığını da eklemeliyiz.

1- I. Sovyet-Türk Kolokyumu, Baku 1988
Ön sıra: Türk heyeti üyeleri: Saim Sakaoğlu, Fikret Türkmen, Tuncer Gülensoy, Ahmet Bican Ercilasun, Bahaeddin Ögel

Bunlar hayatın akışına uygun gelişmelerdir. Erken k a y b e t t i ğ i m i z

meslektaşlarımızı, hatta öğrencilerimizi de unutmamalıyız. Prof. Dr. Harun Tolasa için yazılar kaleme aldım, bir de özel bir kültür ekinde onun için 16 sayfalık bir armağan

2. İkinci Türk Dünyası Konferansı, New York 1992
Azerbaycan heyeti ile... Ayaktakiler; en solda Yavuz Akpınar ve
sağdaki üç üye: Saim Sakaoğlu, Tuncer Gülensoy, Umay Günay

hazırladım. İlk doktora öğrencim Prof. Dr. Ali Berat Alptekin ise, ne yazık ki erkence giden öğrencim idi. Onun hakkında da, ölümünden bir yıl kadar sonra bir kitap yayımladım: Bir Velihtin Ardından / Prof. Dr. Ali Berat Alptekin (Konya 2020, 176 s. özel yayın).

Benim kuşağım artık yaşlandı, hemen hemen hepsi, İkinci Dünya Savaşı sona ermeden doğanlar... Yavaş yavaş yolun sonuna geliyoruz. Bu konudaki ilk noktayı koyan ise, 62 yıllık

arkadaşım Prof. Dr. Tuncer Gülensoy oldu (30 Ocak 1939, Uşak-12 Haziran 2022, Ankara). O bir Türk dili uzmanı ve ülkemizin belki de ilk Mongolistlerinden biri idi. Türk halk edebiyatına da gönül veren dil araştırmacıları arasında önde geliyordu. Bunun sonucu olarak pek çok ortak toplantıda bir araya geliyor, görüşüyorduk. Aile dostumuzdu. Büyük oğulları merhum Baybars Gülensoy (20 Aralık 1964, Ankara-07 Aralık 2011, Konya) sanki evimizin oğlu gibi idi.

Yıl 1960... Aylardan da Kasım... Artık gününü de söylememiz gerekecek gibi... Ayın ilk iş günü... O gün tarihî İstanbul Üniversitesi yeni öğretim yılına başlayacak. O yıl bu kutlu kurumda öğrenci olacak olan binlerce gençten birinin soyadı Gülensoy, öbürünün soyadı ise Sakaoğlu... Ama bu iki Anadolu delikanlısı birbirlerini tanımıyorlar. Biri Uşak'tan geliyor, öbürü ise Konya'dan... O filmin adında olduğu gibi, kader ağlarını örüyor ve bu iki taşralı delikanlı, Edebiyat Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kaydolan, ancak hiçbir imtihana filan girmeden kaydolan 60-70 öğrenciden ikisi... Tuncer ve Saim... Dördüncü kattayız... Koridorda sağlı sollu odalar... Aralarında, adının Seminer Kitaplığı olduğunu sonradan öğreneceğimiz bir kitaplık. Ve bir de dersane... Bölümün düz ayak tek dershanesi... Öbür dershaneler zemin kattalar... Burada tanıdığımızı hatırladığım ilk öğretmenimiz salı günü dersimize giren Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat... Sınıfımızdaki onlarca yeni arkadaşımızdan tanıdığım bir kişi bile yok diyeceğim ama ertesi gün tanıdık bir yüz ile karşılaşveriyorum: Harun Tolasa... O yeni gelenlerden olduğu için, Beyazıt'teki Konya Öğrenci Yurdu'nun geçici öğrencilerinden biri... Ara sıra girip çıkarken gördüğüm yenilerden biri. Meğer o da beni göz ucuyla görenlerdenmiş. İşte bunca benzemizin veya birbirimizi tanımazın arasında iki

hemşeri: Harun ve Saim...

Derken haftalar ilerliyor, aylar da durmuyor tabii... Başka arkadaşlar da dünyamıza giriyor. Bunların başında Tuncer geliyor... Ve onun Uşaklı hemşerileri: Ahmet, Ülkü, vb. Ve derken zamanla arkadaşlıklar belirleniyor. Öğle yemeğine birlikte gitmeler, gelinemeyen derslerin notlarını almalar, 17.00'den sonra İngilizce kur derslerine gitmeler ve daha niceleri. Bu arada Konyalı olduklarını sonradan öğreneceğim İbrahim Altunel ve Muammer Kiraz... Galiba başka bölümlerde okuyorlar da bizim bölümden de tamamlayıcı sertifikalarını alıyorlar.

3. Romanya'da Türk Kültür ve Sanatının İzleri, Köstence 1993
 İlk sıra önde Mehmet Önder, dördüncü ise Tuncer Gülensoy,
 son sıra en sağda Saim Sakaoğlu

Aradan onlarca yıl geçti ve takvimler 2021 yılını göstermeye başladı. Demek oluyor ki Edebiyat Fakültesi koridorlarında tanışmamızın üzerinden tam 61 yıl geçmiş. Bu arada Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrencim olan Şeref Yılmaz Bey, İstanbul'da yayımlamakta olduğu Temrin dergisinin bir sayısını bize ayırmayı düşündüğünü dile getirince, bu sayıda yazılarının yer almasını düşündüğümüz arkadaş ve öğrencilerimi bir değerlendirmeye tabi tuttum.

Yazı istenilecek ilk bilginin Prof. Dr. Tuncer Gülensoy olacağını tahmin etmişsinizdir. Bilim hayatımdaki en eski arkadaşım... Bir de, daha önceki yıllarda, benim için hazırlanan kitap bütünlüğündeki üç armağan ile dergilerde ayrılan yedi özel sayıda yazısı olmayanlara öncelik tanıyarak kadroyu tamamladık. Temrin'in, Mayıs-Haziran (2022) ait 125. sayısı, Kökleri Bu Topraklarda Bir Ulu Çınar: Prof. Dr. Saim Sakaoğlu sunum başlığıyla yayımlandı. İşte oradaki ilk yazıda Gülensoy'un bizim için lütfettiği cümlelerden birkaçı:

"Saim Sakaoğlu ile dostluğumuz, arkadaşlığımız ve akademik kardeşliğimiz ben 3. sınıfa Ankara Üniversitesi DTCF, TDE Bölümüne dikey geçiş yapıp buradan (1964 yılında) mezun olduktan ve doktora yapıp, 1973 yılında DTCF-TDEBölümüne "Dr. asistan" olarak atandıktan sonra, Türkiye'de yapılan "Türkoloji Kongre ve Sempozyumları" ile "Türk Halk Edebiyatı Kongre ve Sempozyumları"nda "tebliğ"

sunarak birlikte olduk.”

“Sakaoğlu ile ilk kongre arkadaşlığımız 23-30 Haziran 1975 tarihleri arasında İstanbul’da Galatasaray Lisesi’nde toplanan “I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi” idi. Geceleri de Galatasaray Lisesi’nin revirinde bize ayırdıkları yataklarda yatıyor, öğle ve akşam yemeklerimizi de burada yiyorduk. Rahmetli Prof. Dr. Ahmet Edip Uysal, Saim Sakaoğlu ve ben aynı koğuşta kalıyorduk.” (“Saim Sakaoğlu ile 62 Yıllık Bir Dostluk”, Temrin, 125, Mayıs Haziran 2022, 20). Bu yazının tamamlanıp bize gönderildiği tarih, yazısının altında 10 Ocak 2022, Ankara olarak kayıtlı idi. Demek ki bizim için yazılan bu satırlar merhumun son yazılarından biri olmaktadır.

Meslektaşı ve Türk Dil Kurumu Bilim Kurulu’nda on sekiz yıl birlikte çalıştığı, o dönemlerde Kurum’un başkanı olan, arkadaşlıkları 50 yılı aşan Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, ölümünün hemen ardından onun için yazdığı bir makalesinde, Prof. Gülensoy’un bazılarınca pek de bilinmeyen bir yönünü şöyle dile getiriyordu.

“Hem Türkolog hem Mongolist olduğu için Gülensoy, ülkemizin ilk Altayistlerinden biri de olmuştu. Bilindiği gibi Türkçe ve Moğolca Altay dilleri ailesinin iki üyesidir. Altay dilleri üzerinde karşılaştırmalı çalışmalar yapan bilginlere de Altayist denilir. Gülensoy’un daha 1974’te Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten’de yayımladığı “Altay Dillerindeki Akrabalık Adları Üzerine Notlar” başlıklı uzun makalesi önemlidir. Öğrencisi Paki Küçük’le birlikte hazırladığı Eski Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü, hem ad bilimi, hem Altayistik alanı için önemli bir çalışmadır. Eski kişi adları bu eserde ana kaynaklara gidilerek verilmiştir.” (Yeniçağ, 19 Haziran 2022).

Onunla yurt içinde ve yurt dışında pek çok bilimsel yolculuğumuz oldu. İlk yurt dışı bilim gezimiz Azerbaycan’ın başkenti Baku’ya idi: 1988. O dönemde Sovyetler Birliği daha dağılmamıştı. Baku’nun pek çok yerinde Ermeniler yaşıyordu. Ekibimizin en yaşlısı Orhan Şaik Gökyay, en genci ise Yrd. Doç. Dr. Osman Fikri Sertkaya idi. Bunun dışında birlikte katıldığımız bazı yurt dışı ülkeleri: Norveç (1989), Alma Ata (1990), Budapeşte (1990), NewYork (1992), Köstence (1993), Lefkoşa (1993), vb.

O, benim Amerika Birleşik Devletleri’nden ayrılmamdan bir buçuk yıl sonra, Texas’taki aynı üniversitenin misafiri olur. 15 Ekim 1976’da Amerika Birleşik Devletleri’nin Texas TechUniversity (Lubbock-Texas)’ta bir süre kalır. Orada, Türk dostları Walker Ailesi’nin geniş evinde, daha önceleri benim kaldığım bölümde misafir edilir. “Archive of Turkish Oral Narrative”de Prof. Dr. WarrenStanleyWalker ile Barbara KerlinWalker’in kurdukları arşivde çalışır.

Merhum, Fırat Üniversitesi ile Erciyes Üniversitesi’nde pek çok öğrencisine yüksek lisans ve doktora yaptırmıştır. Bunlardan profesör olanlarını da yetiştirdiği öğretim üyelerinin sayısı oldukça fazladır.

Onun hayatı pek çok başarılarla dolu olup bu başarılar ödülleriyle taçlandırılmıştır. Biz, aşağıya sadece yurt dışından verilen iki ödülü örnek olarak alıyoruz:

1. Şeref Ödülü (Temmuz 2000, Bişkek–Kırgızistan/Kırgız TiliKoomu)
2. Kırgızistan Tınıstanov Adındaki Isık Göl Devlet Üniversitesi tarafından verilen, Manasın Mirasçıları: Türk Dünyası Kültürüne Hizmet Ödülü (2018).

Merhum Gülensoy, ülkemizdeki sayıları çok az olan Mongolistlerin önde gelenlerinden de olduğu için, kendisi, Moğolistan Bilimler Akademisi'nin Türkiyeden seçilmiş ilk bilim insanı üyesidir.

Onun hayat hikâyesine değişik kaynaklarda yer verilmiştir. Biz, bazı kaynaklardaki (Nevzat Özkan, vb.) bilgilerden yola çıkarak bilim dünyasına adım attığı ilk yılları gözden geçirerek kısaca özetleyeceğiz.

Emekli Başkomiser Şevki Bey ile Lütfiye Hanım'ın birinci çocuğu olarak 30 Ocak 1939 tarihinde Uşak'ta dünyaya gelen Tuncer Gülensoy, 1960-1961 öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. 1962-1963 öğretim yılında Ankara Üniversitesi DTCTF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne naklederek bu bölümden mezun oldu ([1964]. 26 Aralık 1963 tarihinde Ankara'da Hatice (Yurteri) Gülensoy Hanım ile evlendi. 20 Aralık 1964'te Baybars, 24 Aralık 1978'de de Bahadırhan Aybars adlı iki oğlu dünyaya geldi. 1967 yılında Prof. Dr. Ahmet Temir'in yanında doktora çalışmasına başladı. 1970 yılı Ocak ayı içinde "Moğolların Gizli Tarihinde Hal Ekleri ve Cümlede Kullanılış Şekilleri" adlı tezi ile "Edebiyat Doktoru" unvan ve pâyesini aldı. (Bu, Prof. Gülensoy'un ilk yıllarıyla ilgili satırlar, Prof. Dr. Nevzat Özkan'ın, hocasıyla ilgili yazısının baş tarafından alınmıştır.)

Ayrıca bu kaynaklardan alacağımız adına armağan olarak hazırlanan iki kitap çalışmasını hatırlatmak istiyoruz:

1. Ahmet Buran (hzl.), Tuncer Gülensoy Armağanı, Kayseri 1995.
2. Bülent Gül (hzl.), Türk Mogol Araştırmaları/Prof. Dr. Tuncer Gülensoy Armağanı, Ankara 2012.

Yüksek lisan ve doktoradan öğrencisi, Kayseri Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nevzat Özkan'ın hazırladığı güzel bir hayat hikâyesini, hoca ve öğrencisinin adlarını yazarak genel ağıdan okuyabilirsiniz.

Doğum tarihi, benim asıl doğum tarihinden yirmi sekiz gün kadar öncedir. Benim kayıtlarda 20 Mart 1939 olan doğum tarihim aslında 28 Şubat 1939 imiş. Bunun sonucu olan ben kendisine hep, Ağabey diye hitap ederim, ancak bu hitabımı işitenler bu ağabey olma özelliğinin nereden geldiğini bilmezler.

1992'de bir toplantı için gittiğimiz New York'ta bizleri evlerde de ağırladılar. Ağabeyimle ben, iş insanı Asuman Hanım'ın, Central Park'ın karşısındaki evinde kalıyorduk. Ev, 12 katlı bir apartmanın son iki katında idi. Ancak ben daha ikinci gün oturma başkanlığım sırasında tavandan püskürtülen soğuk havanın etkisiyle hastalanıp yatağa düşünce ağabeyim de ağabeyliğini yapıverdi. Toplantıdan haber getiriyor,

arkadaşlarımızın geçmiş olsun dileklerini iletiyordu.

Ve birkaç kitabı. Seçim, eserlerin belirli özellikleri göz önünde bulundurularak 11 sayısıyla sınırlı tutulmuştur.

1. IgnaczKunos, Türk Halk Edebiyatı (hızl., Tercüman 1001 Temel Eser, No. 127. İstanbul 1978, 176 s. (1926 yılında Arap harfleriyle basılan eser, Gülensoy tarafından yeniden tanzim ve tertip edilerek, 184 not ilavesiyle yayımlanmıştır. Son baskı: Ankara 2002, Akçağ yay. Bu eser Macar Türkolog Tasnádi Edit tarafından Macarcaya tercüme edilerek, 1999 yılında Budapeşte’de basılmıştır. 108 s.) 1981. Merhumun ilk kitabıdır.

2. Anadolu ve Rumeli ağızları Bibliyografyası (Anadolu-Kıbrıs-Suriye-Irak-Bulgaristan-Yunanistan ve Romanya Türk Ağızları), Ankara 1981, 144 s. Merhumun ilk bibliyografya çalışmasıdır

3. Doğu Anadolu Osmanlıcası, - Etimolojik Sözlük Denemesi-, Ankara 1986, 535 s. Merhumun ilk sözlük denemesidir.

4. Kütahya ve Yöresi Ağızları, İnceleme- Metinler- Sözlük,, Ankara 1988, XXX + 257 s. Merhumun doktora tezidir.

5. Türkiye Giyim-Kuşam ve Süslenme Sözlüğü, İstanbul 2005. Merhumun, oğlu Baybars Gülensoy ile hazırladığı eseridir.

6. Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, 2 Cilt, 2011. Daha sonra gözden geçirilmiş yeni baskısı yapılmıştır.

2011.

7. Türkiye Türkologları ve Türk Diline Emek Verenler: 1 (1800-1950: Türkolojinin 150 Yılı), Ankara 2012.

8. Türkiye Türkologları ve Türk Diline Emek Verenler: 2 (1950-1964): Türkolojinin 150 Yılı), Ankara 2015.

9. Eski Türk-Mogol Kişi Adları Sözlüğü (Paki Küçüker ile), Ankara 2015.

10. Türkoloji Makaleleri, Ankara 2017.

11. Altaistik, Mongolistik-Halk Bilimi Makaleleri, Ankara 2017.

Ve bir ömür, bir dostluk böylece noktalanıverdi. Ancak unutulmasın onunla ilgili başka yazılarımız ve hatıra demetleri elbette sonsuza kadar sürüp gidecektir.

Ruhu şâd olsun.

TUNCER GÜLENSOY DA SONSUZ YOLCULUĞUNA ÇIKTI

Prof. Dr. Ahmet B. ERCİLASUN

Gülensoy'u da yitirdik. Bütün Türkoloji camiasının tanıdığı Gülensoy Hoca da sonsuz yolculuğuna çıktı.

Hayat gibi ölüm de bir gerçekliktir. Dinî literatürde "Ölüm haktır." cümlesiyle ifade edilen de aynı gerçekliktir. Yüce kitabımız Kur'an'da belirtilen "Her nefis ölümü tadıcıdır." belgesi de aynı olguyu anlatır. Bilge Kağan bengu taşında da ebedîlik ve ölüm olgusunun veciz bir ifadesi vardır: Öd Tenri yaşar; kişi oğlu kop ölgeli törümüŝ (Zamanı ebedî olarak Tanrı yaşar; insanoğlu hep ölmek için yaratılmış).

Tuncer Gülensoy Türkoloji'nin en önemli isimlerinden biriydi. Geniş bir çalışma alanı vardı. Anadolu ağızlarından tarihî ve yaşayan Türk lehçelerine, onomastik denilen ad biliminden halk edebiyatına uzanan çok farklı alanlarda eserler vermiştir. O sadece bir Türkolog değildi, aynı zamanda bir Mongolist idi. Türkiye'de tarihî Moğolca üzerinde çalışan ilk bilginlerdendi. Hocası Ahmet Temir'in gözetiminde yaptığı doktorluk tezi, Moğolların Gizli Tarihi üzerineydi ve bu çalışmasıyla ülkemizde Temirden sonraki ikinci bilim adamı olmuştu. Moğolcanın tarihî metinlerinden Altan Topçı'yi de Türkiye Türkçesine çevirip yayımlayan odur. Bu nitelikleriyle uluslararası Mongolistik kongrelerine katılmış ve hepimizden önce Moğolistan'ı ve Türk bengu taşlarını görmüştür. Altaylar dizisinin çekimleri için 1990 yazında Osman Fikri Sertkaya ile Moğolistan'a gittiğimiz zaman Gülensoy oradaydı.

Hem Türkolog hem Mongolist olduğu için Gülensoy, ülkemizin ilk Altayistlerinden biri de olmuştu. Bilindiği gibi Türkçe ve Moğolca Altay dilleri ailesinin iki üyesidir. Altay dilleri üzerinde karşılaştırmalı çalışmalar yapan bilginlere de Altayist denilir. Gülensoy'un daha 1974'te Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten'de yayımladığı "Altay Dillerindeki Akrabalık Adları Üzerine Notlar" başlıklı uzun makalesi önemlidir. Öğrencisi Paki Küçükler'le birlikte hazırladığı Eski Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü, hem ad bilimi, hem Altayistik alanı için önemli bir çalışmadır. Eski kişi adları bu eserde ana kaynaklara gidilerek verilmiştir.

Gülensoy'un doçentlik tezi Kütahya ve Yöresi Ağızları adını taşır. Ancak o, ağız çalışmalarını Kütahya ile sınırlamamıştır. Onun "Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki" adlı kapsamlı makalesinde söz konusu ekin renkli başkalaşımını görürüz. Bu

çalışmayı daha sonra Balkan ağızlarına da genişletmiştir. Gülensoy'un ağızlar konusundaki kalıcı eseri ise Anadolu Ağızları Bibliyografyasıdır. Yeni baskılarda yeni çalışmalar eklenerek eser hep genişletilmiştir. Nihayet öğrencisi Ercan Alkaya ile eseri daha da genişleterek Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası adıyla yeniden yayımlamışlardır. Türkiye ağızları üzerinde çalışacak olan hiçbir Türkolog bu esere başvurmadan çalışmasını tamamlayamaz.

Tuncer Gülensoy'un şaheseri, Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğüdür. İlk baskısı iki cilt hâlinde Türk Dil Kurumu tarafından yapılan sözlüğün mükemmel bir yeni baskısı Bilge Kültür Sanat Yayınevi tarafından yapılmıştır. Türkiye'de hâlâ bir etimoloji sözlüğü yok diyenler önce bu sözlüğe göz atmalıdırlar.

Gülensoy'un çalışmaları günlük bir yazıya sığmaz. Meraklı okuyucular onun hayatını ve bütün çalışmalarını genel ağda görebilirler. Meraklarını yenemeyenler kitap ve makalelerini elde ederek Türkoloji ve Altayistik'in engin denizinde kulaç atabilirler. Üstelik 500'ü aşan makalesi de son yıllarda birkaç cilt hâlinde toplanıp yayımlanmıştır. Türkiye Türkologları ve Türk Diline Emek Verenler adlı iki büyük ciltlik kitabını da hatırlatarak bibliyografisine burada son vereyim.

Tuncer Gülensoy sadece bir bilim adamı değildi. Samimi, heyecanlı ve çalışkan bir Türk milliyetçisi idi aynı zamanda. Türk dünyasındaki ilmî kongrelerde onun heyecanına biz yetişemedik. Türk dünyasındaki kardeşlerimizle kucaklaşmaktan ne kadar da mutlu olurdu! Gülen gözleri daha da gülerdi. Onun ışıltılı, renkli gözlerinde Türklüğün hem ihtişamlı, hem de renkli sahnelerini görür gibi olurduk. Türklüğe yan bakanın haddini bildirmekten de geri durmazdı.

Gülensoy dostumuz, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nün de en kıdemli üyelerinden biriydi. Başlangıç yıllarında enstitüde fiilen de çalışmıştı. Öğrencilik yıllarındaki bu iş tecrübesi dolayısıyla yerli ve yabancı Türkologları da yakından tanımak ve onlarla sohbet etmek imkânına kavuşmuştu. O, Türkoloji'nin ve enstitünün hafızasıydı âdeta.

Ve Perşembe seminerleri. Gazi Üniversitesi'nde ve ardından Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde salgın başlayınca dek sürdürdüğümüz haftalık seminerlerin en devamlı üyesiydi. Bilgi alır, bilgi verirdik. Duygulanır, duygu aktarırdık. Bazen de hatıralar dünyasına daldık. Hayat birkaç hatıradan başka nedir ki! Sonsuzluğa doğru yürürken hem eskilerin dünyasını hem de geride bıraktıklarının dünyasını izlemeye devam edeceksin. Gülen gözlerin, gülümseyen dudaklarınla. İnç (huzurlu) bolgil menin Türkçül yoldaşım!

19.06.2022

KÜÇÜK NOT KÂĞITLARINI ATMAYINIZ, ZATEN BÜYÜKLERİNİ ATMAZSINIZ.

Prof. Dr. Türkoloğ-yazar, Tuncer Gülensoy'un ardından

İsmail ÖZMEL

Birikmiş notları şöyle bir gözden geçireyim dedim. Notlar arasında el kadar bir kağıda: “ Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, 07 Aralık 2019 Cumartesi, Saat 12.00 Türk Tarih Kurumu’nda beraberiz diye yazmışım. Demek ki üç yıl kadar önce İlesam genel kurulu için Ankara’da Tarih Kurumunda toplanmışız ve ben gurur tablosu olarak bu olayı not etmişim. Beraber olmaktan ve sohbet etmekten mutlu olan, gurur duyan sevgi ve saygı sahneleri. O beraberliği bugün sağlamak mümkün mü? Artık anılar ve eserleri onu hatırlatan çok şeyi arkadaşları, dostları ve yakınları yazılarına ve sohbetlerine konu yapacaklardır. Bu bir yolculuk, hangi istasyonda kimin ineceği belli değil. Kimin nereye kadar bilet aldığı da belli değil.

Bir tespit olarak, bilim insanlarının göçleri beni özellikle etkiler, uzun uzun düşünür ve bir ömür boyu belleklerine istifledikleri bilgilerle, tecrübelerle, duygularla beraber gitmeleri bilim ve dostlar dünyasında ne büyük bir boşluk doğurduğunu düşünür ve zihindeki bu bilgi denklerinden ne kadarını sağlığında disketlere aktarmak, sidilere almak ne zaman mümkün olacak diye düşünür kaygılanırım. Bir bilim insanının ölümü tanıyanları, bilim insanlarını düşündürmeli ve robotları düşünen insanların bu kazanılmış hamuleyi nasıl bir yöntem ile kalıcı hale getirebiliriz, kaybolmaktan kurtarabiliriz diye düşünmeleri ve çalışmalarının birazını da bu sahaya ayırmalarını istemek sanırım ortak arzumuzdur.

Akpınar sayfalarında şiirleri, makaleleri ve anıları var. Edebiyat toplantıları ve diğer toplantılar birçok dostun buluşmasını sağlaması bakımından da göze pek görünmeyen ama esasında çok kıymetli olan tanışmalara, sohbetlere vesile olması bakımlarından takdire değer gayretlerdir.

Tuncer Gülensoy, 30 Ocak 1939, Uşak’ta doğdu, 11 Haziran 2022, Ankara’da vefat etti. Babasının memurluk görevi nedeniyle ilköğrenimini değişik okullarda gördü. Ahmet Midhat Efendi İlkokulu (1951), Uşak Lisesi (1959), Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü 1963 yılında bitirdi. Bir süre Uşak merkezine bağlı köylerde vekil öğretmenlik yaptı, ilmî uzman olarak Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü’nde çalıştı (1963-70, 1972-73).

Daha sonra DTCF’ye asistan olarak girdi (1974). 1976’da ABD’nin Texas TechUniversity’ye misafir olarak gitti. Bir yıl sonra fakültesine döndü. 1980’de doçent oldu. 1980’de Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesine geçti. Burada Türk Dili ve

Edebiyatı Bölümü Başkanlığı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü (1985-89) yaptı. Profesör olduğu 1989 yılında Erciyes Üniversitesine geçti. Burada Rektör Yardımcılığı, Rektör Vekilliği (1990-92), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığı görevlerini yürüttü.

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, makalelerini üniversite dergileri dışında Devlet, İmage, Kültür ve Sanat, Millî Folklor, Millî Eğitim ve Kültür, Tarla, Töre, Türk Dili, Yeni Düşünce, Yeni Forum, Türk Kültürü, Akpınar dergilerinde yayımladı. TDV İslâm Ansiklopedisi ve KB İslâm Ansiklopedisi'ne maddeler yazdı.

Bestelenen şiirleri de vardır. Türk Dil Kurumu, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Türkiye Yazarlar Birliği ve İLESAM üyesiydi.” (<https://www.biyografya.com/biyografi/5362>, internet 08.07.2022, özetle)

Eserlerinde kendisinden öncekileri ve döneminde yaşayan meslektaşlarını ve eserlerini, Türklük bilimine katkılarını anmaktan, onları anlatmaktan ayrı bir zevk duyduğunu sanıyorum.

Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü adlı eserinin giriş kısmında bunun güzel bir örneğini vermiştir. İkinci önemli gerçek, “MÖ 4500-MS XIII. Yüzyıllar arasında Barbar Türkler, Dil, Din, Kültür, Bilim, Sanat ve Uygarlık” adlı eserinde temas ettiği konular ve ortak konulara emek verenlere atıfları dikkatimizi çekmiştir. Muhataplarına daima sıcak ve samimi bir duruş sergilemiş, yüreği insan sevgisi ile dolu bir insan, bir bilim insanı. Akpınar için gönderdiği yazıları ve şiirleri zevkle yayınladık. Yeni yazılarını beklediğimiz bir zamanda rahatsızlandığını duyduk. Şifa diledik.

Eserlerinin konuları bir bilim ciddiyeti içinde ve hata yapmaktan çekinen, başka bilim insanlarının eserlerinde yanlış bulduklarını yazmak gibi iki işlevi birlikte götürmeye çalıştı. Hem bilgilendirdi hem de bilgi kirlenmesi olmasın der gibi titiz çalışmalara imza attı. Türkiye Türkologları Türk diline emek verenler adlı eseri bu vefa ve teşvik düşüncesinin eseri olarak iki cilt halinde yayınlanmıştır.

Değerli eserler bıraktı, iyi öğrenciler yetiştirdi, geniş bir dostlar halkasının sahibi oldu. Onun vefatı bilim dünyasının önemli bir kaybıdır. Arkadaşlarının yazılarında, onun eserve dost zenginliğini görmek mümkündür.

Müteveffa Türkolog Tuncer Gülensoy’a Allah’tan rahmet, yakınlarına, bilim dostlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

TUNCER GÜLENSOY HAKKA YÜRÜDÜ

Bedrettin KELEŞTİMUR

Bir yıldız daha kaydı aramızdan!
Dünyamız giderek biraz daha yalnızlaştı.
“Âlimin ölümü, âlemin ölümüdür!”
Sözün bittiği yerdeyiz.

29 Kasım 2018 tarihinde rahmet mekân Prof. Dr. Tuncer Gülensoy’u dinlemiştik.

Konferansın ana başlığı, “Türk dilinde Etimoloji Sorunları”

Bizleri asıl heyecanlandıran, Gülensoy Hocayla Elazığ, 1980-1981 öğretim yılında buluşacaktır!

FÜ’de, akademik görevler üstlenecekler... Bu bilge insan, Elazığ FÜ’den, Erciyes Üniversitesi’ne; 1998 tarihinden sonrada Kırgızistan’a gidecekler!

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy’u belki de en mutlu kılan şeyler arasında; “Yetiştirdiği Öğrencileri ve onların akademik başarıları...”

29 Kasım 2018 tarihine gidiyorum. O anı bir daha yaşamaya çalışıyorum.

4 neslin bir arada olmasıydı...

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy ve Doktora Öğrencisi. Prof. Dr. Ahmet Buran... Prof. Dr. Ahmet Buran ve Doktora Öğrencisi. Prof. Dr. Ercan Alkaya... Prof. Dr. Ercan Alkaya ve Dr. Öğrencisi. Doç. Dr. Süleyman Kaan Yalçın... Sn. Buran Sosyal Medya da ‘o anı’ şöyle paylaşacaklardı; Ezgi Parlakkaya, Türk Dili Edebiyatında Öğrenci, 5. kuşak olarak şu ifadeleri kullanıyorlardı; Çok değerli iki hocam. Prof.Dr. Tuncer GÜLENSOY hocamızdan, Bugün çok şey öğrendik. Prof.Dr. Ahmet BURAN hocamızdan öğrenmeye devam edeceğiz.”

Demek ki, eğitimde de, “usta-çırak kavramını...” görebiliyoruz!

İyi bir ustanın elinde, ‘çok büyük değerler yetişebiliyor’ Bizleri en fazla heyecanlandıran da, ‘saygı ve sevgi tablosu’ O tabloyu gönüllere asabilmeliyiz!

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, sürekli araştırmış ve üretmişler! Kendi alanında başlı başına, ‘ekol...’ olmuşlar. Öğrencileri şimdiye kadar, “beş armağan kitap...”

yayınlıyorlar!

Gülensoy 'un tarih sırasına göre eserlerine şöyle bir baktığımızda; "Kütahya Yöresi Ağızları(1988), Doğu ve Güneydoğu Üzerine Araştırma (1-2-3 Cilt) (1992), "Doğu ve Güneydoğu Ağızları Üzerine Düşünceler (1993), Türk Dili, Çağdaş Türk Lehçeleri ve "Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler (1993), Türkçe Yer Adları Kılavuzu (1995), MANAS Destanı (Türkiye Türkçesi ile) (2002), Türkçe Yeni Sarf ve Nahiv Dersleri (2004), Müjgân Cumhur Armağanı (2010), MÖ 4500-MS 13. Yy'lar arasında Barbar Türkler Dil, Din, Kültür, Bilim, Sanat, Uygarlık (2011), Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası (2011), Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (2 Cilt Takım) (2011), Türkiye Türkologları ve Türk Diline Emek Verenler; 1800-1950; Türkoloji'nin 150. Yılı (2012), Ahmet Temir (2014), Türkçe El Kitabı, Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü (2015), Kırgız Türkçesi Grameri (Ses Bilgisi-Şekil Bilgisi (2016), Ve Tanrı Türk'ü Yürüttü (2018), Türkoloji Makaleler (2018), Elazığ Yöresi Ağızlarından Derlemeler (1194),), Uşak'ta başlayan hayat yolculuğunda, 'iz bırakan bir mütefekkir'

Bu yolculukta ilk meşaleyi kimler yaktı... Yolumuz, Orhun Abidelerine; Orhun kitabelerinin Yazarı, YolugTiğin... Orada Bilge Kaan ve Kültiğin'in hizmetleri anlatılır... Divan-ı Lügat-it Türk'ün yazarı, Kaşgarlı Mahmut... Ziya Gökalp, Zeki Velidi Togan, Wilhelm Radloff, Fuat Köprülü, Faruk Sümer, Bahaeddin Ögel, Ahmet Kabaklı, Tuncer Gülensoy, Tahsin Banguoğlu, Sadık K. Tural, Ahmet Buran, A.BicanErcilasun, Ahmet Caferoğlu, Hüseyin Namık Orkun, H. Nihal Atsız, İbrahim Kafesoğlu, Mehmet Kaplan, Muhareem Ergin, Osman Turan, Reşit Rahmeti Arat, Saim Sakaoğlu... Daha o kadar güzel isimler var ki... Her birini yâd etmek isterdik bizleri affetsinler... Dile, Kültüre, Tarihe hizmet Yolunda her birini saygıyla selamlıyorum!

Rahmetli Prof. Dr. Tuncer Gülensoy 'un hayat serüveni anlatıldığında şu ifadeler yer alır; "Erciyes Üniversitesi tarafından Türkiye Bilimler Akademisi, Sosyal Bilimler Hizmet Ödülüne (1995) aday gösterilen, Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Moğolistan Bilimler Akademisi'nin de, Türkiye'den seçilmiş ilk bilim adamı üyesidir.

Millî ve milletler arası birçok kongre ve bilgi şöleni düzenleyerek, Türk diline ve Türk dünyasının bütünlüğüne yönelik çalışmalara, önemli katkılarda bulunmuştur."

Tuncer Gülensoy, 'sivil hayatla da bütünleşmişler...'

Aynı ideal mantığı, ‘öğrencilerinde de...’ görmekteyiz!

Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın “Türkçem benim, ses bayrağım!” dediği bu dil, Bu milletin kültür taşıyıcısı, hafızası, şerefi, haysiyeti ve istiklâlidir!

Bu dil, Dede Korkut’tan başlayarak Yunus’la, Karaca-oğlanla, Fuzuli’yle, Bâkî ile Nâmık Kemâl’le, Cevdet Paşayla, Ömer Seyfettin’le, Mehmet Akif’le, Halit Ziya’yla, Yahya Kemâl’le, Peyami Safa’yla, Reşat Nuri’yle, Kemal Tahir’le, Tarık Buğra’yla, Necip Fazıl’la, Cemil Meriç’le bin defa rüştünü ispatlamıştır.

Dil, bir milletin hafızasıdır.

Dil, kültürü/irfanı nesilden nesle taşıyan canlı organizmadır.

Dil, bir milletin var olma sebeplerinin başında yer alır.

Gaspıralı İsmail(Allah ondan razı olsun) o sebeptir ki, “Dilde, İşte, Fikirde birlik..” demiştir.

Dilde, bir milletin zevki, estetiği, inceliği, sadeliği, zarafeti saklıdır!

Dil, ortak duygu, ortak düşünce, ortak hafıza, ortak hatıralar olarak, bizleri biz yapan değerlerin gönül anahtarıdır!

Türkçe’ye hizmet; ‘vatan coğrafyasına ve bütün kutsallara hizmettir’

Türkçe, gönül coğrafyamın ses rüzgârı... Birliğimizin varlık sebebi... Tuncer Gülensoy’a yüreğimizden kopan mısralar; “Bir yıldızı daha kaydı semanın Bulut bulut gözyaşı döktüğü anın Kültürün, irfanın Gönül Dağı’ndan; Sevda çığının koptuğu zamanın Bir nadide gülü düşmüş dalından”

Ve kendime döndüm! Ey Bedri dedim;

“Dünya fani, ömür kısa; görsene

Ne âlemdir; oyun-eğlence sorsana

Güneşin doğuşu, batışı gibi

Bedri akıbeti hayra yorsana!”

Evet, sözün bittiği yerdeyiz. Dualarımız, Fatihalarımız, Yasinlerimizle; Türk Dünyasının bir, “aksaçlı bilgesini...” daha uğurluyoruz.

Bu göç yaman göç!

DEDE KORKUT DESTAN ARAŞTIRMALARI ALFABESİNE BİR HARF DAHA

Nail TAN

Türklerin İslamiyeti geniş ölçüde kabulünden sonra yaratılan destanlarımızdan UNESCO SOKÜM listesindeki (2018) kültürel hazinemiz Dede Korkut Destanları hakkında; bilim kuruluşu/bilim insanı sayısının artması, basım ve iletişim alanındaki hızlı gelişmeler dolayısıyla o kadar çok araştırma yapıp kitap, makale yayımlandı ki izlemekte büyük zorluk yaşıyoruz. Günümüzde Prof.Dr. unvanına sahip Salahaddin Bekki'nin bibliyografyası çoktan eskidi:

Salahaddin Bekki; Dede Korkut Kitabı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme, Ankara 2015, 236 s., Berikan Yayınevi.

Dede Korkut Destanlarının 12 boyunda anlatılan olayların geçtiği coğrafya Anadolu, Azerbaycan ve bir bölüm Kafkasya'dır. Bu bakımdan Türkiye'nin yanında Azerbaycan'da da çok yayın yapılmış ansiklopedisi, sözlüğü bile hazırlanmıştır:

Kitabı Dede Qorqud Ensiklopediyası; haz. Tofiq Hacıyev/İlmî Redaktör: Tofiq Hacıyev, Celal Beydili, Bakü 2000, 2 Cilt, 624+ 568 s. Azerbaycan İlimler Akademisi-Azerbaycan Yazarlar Birliği-TÜRKSOY Yayını.

Kitabı Dede Qorqud Ensiklopediq Lüğət; haz. Tofiq Hacıyev, Bakü 2004, 368 s. Önder Neşriyyat. [II. Cildin, yeni tasarımıyla sunulmuş yeni baskısı].

12 boydan oluşan destana 2019 yılında 13. boyun eklenmesi heyecan yarattı. Yeni bulunan boy hakkında geniş kapsamlı bir kitap yayımlandı:

Metin Ekici; Dede Korkut Kitabı Türkistan Türkmen Sahra Nüshası, Soylamalar ve 13. Boy: Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi,

İstanbul 2020, 224 s. Ötüken Neşriyat.

Bu kitaplar, Dede Korkut Destan araştırmalarında ilk on beş harf arasında yer almıştı.

Türkiye’de destan araştırmaları denildiğinde ilk akla gelen bilim insanlarından biri mutlaka Prof.Dr. Fikret Türkmen’dir. Onun TDK’de 1997 yılında başlattığı “Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Yayınlanması Projesi” sayesinde 2021 yılına kadar altmış cilde yakın kitap ortaya konulmuştur. Yayınlar sürmektedir. 1992 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde kurduğu Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü ise Türk dünyasından onlarca bilim insanı yetiştirip (2021 başı 72 yüksek lisans ve doktora) birçok kitap, makale, bildiri yayımlanmasını sağlamıştır. Enstitü Müdürü iken kendi kişisel gayretiyle oluşturduğu Prof.Dr. Fikret Türkmen İhtisas Kütüphanesinde ise 27.800 civarında nadir, derlenmesi güç bir koleksiyon hizmete sunulmuştur. Prof.Türkmen 2012 yılında yaş sınırından Enstitü Müdürlüğü görevinden emekliye ayrıldı.

Prof.Dr. Fikret Türkmen, 2012 sonrası emeklilik döneminde de bilimsel çalışmalarını sürdürüyor. En yeni çalışması öğrencisi Dr. Gürol Pehlivan’la birlikte yayımladığı Korkut Bitig/Dünyada Dede Korkut Araştırmaları (İstanbul 2021, 464 s.,Ötüken Yayınları: 1664, Kültür Serisi.938). Ötüken Yayınları, kitabın tasarım ve baskısına özen göstermiş, ciltli, Dede Korkut Destanlarına yaraşır bir yayın üretmiş.

Geniş Ön Söz’den (s.9-16) kitabın hazırlanış amacı ve içeriğine ilişkin şu açıklamayı okuyoruz:

“HenrichFriedrichvonDiez’in (1751-1817) 1815 yılında ilk nüsha tanıtımı yayını yapmasından bu yana Dede Korkut Kitabı üzerinde çok sayıda ülkede çeşitli araştırmalar yapılmış, eser başta İngilizce olmak üzere farklı dünya dillerine tercüme edilmiştir. VonDiez’den sonra eserle en ciddi biçimde uğraşan oryantalistin V.V. Barthold olduğu görülmektedir. 1894 yılından itibaren Barthold eseri hem Rusçaya çevirmiş hem de konuyla ilgili bazı makaleler kaleme almış ise de çalışmaları ölümü üzerine yarım kalmıştır. 1930’lardan itibaren Dede Korkut araştırmalarının Türkiye merkezli olduğu rahatlıkla söylenebilir. (.....)

Türkiye’de Dede Korkut üzerine yapılan çok sayıda çalışma olmasına rağmen, yurt dışında yayımlanmış makalelerin Türkçeye çevrilmesi noktasında büyük bir çabanın gösterildiği söylenemez. (.....) Kitabın editörlerinden Prof.Dr. Fikret Türkmen bu eksikliği görmüş ve uzun bir zaman diliminde Dede Korkut’la ilgili çeşitli makaleleri gerek kendisi tercüme etmiş gerekse öğrenci ve meslektaşlarına çevirtmiştir. Böylece elde hayli makale toplanmıştır. Daha sonra bu dosyayı talebesi Gürol Pehlivan’a vererek ortak bir çalışma yapmayı teklif etmiş, Gürol Pehlivan ise

Ettore Rossi, Robert Dankoff ve Pertev Naili Boratav'ın makaleleriyle dosyayı genişletmiştir. Böylece toplam makale sayısı yirmiyi bulmuştur. Bu makaleler; 1930-2017 yılları arasında SSCB, İtalya, İngiltere, Fransa, İran, Yugoslavya, ABD, Çin ve Kore'de yayımlanmıştır. Makalelerin seçiminde iki husus dikkate alınmıştır: İlk olarak çalışmanın alana katkı sağlaması, ikinci olarak da dünya üzerinde Dede Korkut'la ilgili yayınların bakış açısını Türk okuyucuya tanıtmak. Kitapta yer alan makaleler yayımlanma zamanına göre düzenlenmiştir.

[.....] Şunu da belirtelim ki makaleler içinde editörlerin hemfikir olmadığı yorumlar da bulunmaktadır. Ancak, maddi hata olmadıkça bu konuda müdahalede bulunmadık. Müdahalelerimizi de dipnotta (ed.) kısaltmasıyla belirttik. Çevirenlerin müdahaleleri ise (çev.) kısaltmasıyla verilmiştir. Ayrıca, araştırmacılar aynı isim veya kelimeyi farklı şekillerde okuduklarından bunlar Dizin'de yazarların verdiği şekilde yer aldı. Okuyucular bu hususa dikkat etmelidir."

Kısalttığımız bu açıklamanın ardından editörler (Türkmen, Pehlivan), yirmi makaleyi sırasıyla değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeleri okumadan, makale çevirilerine geçmek eksik, yanlış bilgi sahibi olmaya yol açar.

Prof.Dr. Fikret Türkmen ve Dr. Gürol Pehlivan'ın baskıya hazırladıkları kitapta yer alan makaleler ve yayım tarihleri şöyledir:

- V.V. Barthold; "Türk Destanı ve Kafkaslar". (Leningrad 1930), Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Aktaran Gülcihan Pehlivan.
- Ettore Rossi; "Dede Korkut Kitabı Üzerine Araştırma" (Vatikan 1952), Çev. Mahmut H. Şakiroğlu.
- Ettore, Rossi; Kitab-ı Dede Korkut'un Bir Edisyon Kritiği Hakkında İlk Mülahazalar" (Giugno 1952), Çev. Mikail Acıpınar.
- Ettore Rossi; "Kitab-ı Dede Korkut'ta Kur'an-ı Kerîm ve Kitab-ı Mukaddes'e İlişkin Motifler" (Ankara 1953), Çev. Mikail Acıpınar.
- C.S. Mundy; "Polyphemos ve Tepegöz", (Londra 1956), Çev. Ali Erol, Serap Erol.
- P. Naili Boratav; "Ak-Köbök, Salur-Kazan ve Sosurga: Bir Oğuz Destan Motifi ve Anadolu'da, Kafkasya'da ve Orta Asya'da Yayılması", (Paris 1963), Çev. Fikret Türkmen, Kemal Boz.
- Louis Bazin; "Korkut İnsan Özel Adı Üzerinde Etimolojik Tartışma" (Paris 1964), Çev. Fikret Türkmen, Kemal Boz.
- Irène Mélikoff; "Gürcüler Türkmenler ve Trabzon: Dede Korkut Kitabı Hakkında Notlar", (Paris 1964), Çev. Fikret Türkmen, Kemal Boz.
- Xavier de Planhol; "Dede Korkut Kitabı'nın Coğrafi Anlatımı", (Paris 1966), Çev. Fikret Türkmen, Lamin Tamssaoult.

- Jean-Paul Roux; “Kitab-ı Dede Korkut’ta Allah Kavramı” (Paris 1975), Çev. Fikret Türkmen, Kemal Boz.
- EdigeDariguloviçTursunov; “Tepegöz’ün Kör Edilmesi Hikâyesinin Türk Moğol Versiyonları” (Moskova 1975), Çev. Muvaffak Duranlı.
- Hüseyin Mohammed-zâde Sadiq; “Dede Korkut Destanları Hakkında” (Tahran 1976), Çev. Ekber Enveri.
- Jean-Paul Roux; “Müslüman Türk Metinlerinde İslam Öncesi Kalıntılar Üzerinde Araştırma: Kitab-ı Dede Korkut”, (Paris 1976), Çev. Kemal Boz.
- SlavoljubDjindji ; “Oğuzların Epik Tarih ve Kültür Birleşimi: Dede Korkut Kitabı”, Belgrat 1981), Çev. Ana Kılıç.
- Robert Dankoff; “Dede Korkut’ta İç ve Dış Oğuz”, (Şikago 1982), Çev. Gürol Pehlivan.
- Michael E. Meeker; “Dede Korkut Etiği” (Kaliforniya 1992), Çev. Metin Ekici.
- BiXun; “Dede Korkut Kitabı’nın Şamanlık Temeli”, (Pekin 1999), Çev. Alimcan İnayet.
- MohammedrezaBarzegarKhaleghi-RaghiyehNeysariTabrizî; “Dede Korkut, İlyada ve Odysseia’da Kadın ve Aşk” (Tahran 2011), Çev. SomayehEasy Cengiz.
- Eunkyung Oh; Oğuz Türkleri ile Özbeklerin Kahramanlık Destanları Arasında Metinlerarasılık: BamsıBeyrek ve Alpamış Destanları Üzerine Bir Karşılaştırma”, (Seul 2017).

Kitap, Dizin bölümüyle sona ermekte.

Her makale alanın önemli araştırmacı, uzmanları tarafından yazıldığı gibi çeviriler de makalenin yazıldığı dili ve Dede Korkut Destanlarını iyi bilen kişilerce yapılmış. Böyle bir kitap bir yılda oturup hazırlanamaz da. Ön Söz’de de belirtildiği gibi yılların birikimi sonucu ortaya çıkmış.

Her şey güzel. Sadece bir konuda yeni baskılar için öneride bulunmak istiyorum. Bizce kitabın adı ile içeriği tam örtüşmüyor. Adına bakınca çeşitli ülkelerde Dede Korkut Kitabı üzerinde yazılmış araştırmaların, yayınların tarihçesi akla geliyor. Oysa, Boratav dışında bazı yabancı Türkologların seçme 19 makalesini görüyoruz.

Kitaptaki makale yazarlarının bir bölümü ahirete göçmüş bulunuyor. Yaşayanlara uzun ömür diliyoruz. Editörler Prof.Dr. Fikret Türkmen ve Dr. Gürol Pehlivan’a ise Türkoloji kitaplığımıza yaptıkları katkı için teşekkürler, saygılar. Bir teşekkür de Ötüken Yayınevi yöneticilerine. Büyük emek ürünü bu kitaba böyle bir baskı özeni gösterdikleri için... Dede Korkut Destan Araştırmaları Alfabetesi’nde bir harf daha ortaya çıktı.

TUNA KÜRSÜSÜ: EDİT TASNÁDİ KİTABI

Oğuzhan YETİŞTİ

Sinan Yaman'ın Macar Türkolog, çevirmen EditTasnádi (okunuşu EditTaşnaadi) ile Macaristan'da gerçekleştirdiği nehir söyleşi geçtiğimiz aylarda Türk okuyucusu ile buluşturuldu. Ötüken Neşriyat'tan "Tuna Kürsüsü: EditTasnádi Kitabı" başlığıyla çıkan bu eser, Türk-Macar dostluğuna yaptığı edebî çalışmalar ile önemli bir katkı sunan Tasnádi'nin hayat hikâyesini, çalışmalarını ve yaşadığı dönemi birçok noktadan ele alan bir nehir söyleşidir.

Macaristan'da Türkoloji eğitimi alan EditTasnádi, ülkemizde özellikle Türk edebiyatındaki birçok önemli eseri Macarca'ya aktarması ve yayınlaması ile tanınan bir çevirmendir. Hayatının uzun bir dönemini Macaristan'da bulunan Macar Radyosu'nun

Türkçe Yayınlar Servisi'nde çalışarak sürdürmüştür. Türkiye'ye geldiği dönemde ise Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ndeki Hungaroloji bölümünde okutmanlık görevinde bulunmuştur. Ülkemizde dil, kültür, folklor ve edebiyat gibi alanlarda gerçekleştirilen birçok bilimsel toplantıya gelerek Türk-Macar edebî ilişkilerini konu edinen çalışmalarını sunmuştur. Gerçek bir Türk dostu olan Tasnádi'nin bu bahsettiğimiz bilinen yönlerinin yanında söyleşide onun hayatının çeşitli dönemlerine ait birçok bilinmeyen noktaları da okumamız mümkündür.

Eser, Prof. Dr. Ahmet BicanErcilasun'un "Türk-Macar Edebî İlişkilerinin Yorulmaz Emekçisi EditTasnádi" başlıklı sunuş [s.9-12] yazısıyla başlamaktadır. Ercilasun'un Türk-Macar tarihi birlikteliğine vurgu yaparak başladığı yazısında Macar Türkolojisi'nin gelişiminden de söz eder. Bu gelenekten beslenen Tasnádi'nin modern Türkçe'den Macarca'ya aktardığı romanlarından söz etmiş ve onun gerçek bir "dil işçisi" olduğunu belirtmiştir. Onun Türk-Macar edebî ilişkilerinin her alanında kalem

oylattığını ve her alanda üretkenliğini ortaya koyduğunu söylemiştir.

Ercilasun'un sunuş yazısından sonra Sinan Yaman'ın eserin çıkış hikâyesini anlattığı giriş [s.13-19] yazısı gelmektedir. Yaman, kitabın çıkış serüveninin Tasnâdi'ye "Ankara'daki okutmanlık döneminizle ilgili bir söyleşi yapalım mı?" sorusunu sorması ile başladığını belirtmiştir. Bu söyleşinin kitap olarak vücut bulmasına dair birçok ayrıntıyı yazısında anlatmıştır.

Sinan Yaman, söyleşiyi yedi bölüme ayırarak kronolojik bir sıra bütünlüğünde Türk okuruna EditTasnâdi'yi tanıtmıştır. Her bir bölümde Tasnâdi'nin hayatına dair bir ayrıntıyı ele alınmaktadır. İlk bölümde [s.21-32] Tasnâdi'nin doğduğu dönemdeki Macaristan'dan söz edilmiştir. Yazar, İkinci Dünya savaşının patlak verdiği bir dönemde hayata gözlerini açmıştır. O döneme dair hatırladıklarını canlı bir şekilde tasvir ederek aktarmıştır. Bölüm içerisinde ailesini, eğitim hayatına adım atışını da anlatmıştır.

İkinci bölümde [s.33-59], Tasnâdi'nin Türkoloji bölümünü seçmesi ile bu bölümde aldığı eğitim üzerine sorular yöneltilmiştir. ELTE Üniversitesi Macar Dili ve Edebiyatı bölümüne girdikten sonra yan branş olarak Türkoloji bölümünü seçmiştir. Türkoloji ile üniversite yıllarında yolu kesişen yazar, eğitim aldığı süre boyunca dönemin isim yapmış önemli hocalarından ders alma şansına sahip olmuştur. Söyleşide ELTE Üniversitesi'nin Türkoloji bölümü hocalarından söz edilmektedir. Bunun yanında Tasnâdi'nin ilgi alanları üzerine de sorular yöneltilmiştir.

Yaşadığı dönem itibarıyla önemli tarihi olaylara tanıklık etmiş olan Tasnâdi'ye 1956 Macar Özgürlük Mücadelesi üzerine sorularda yöneltilmiştir. O döneme dair tanıklıklarını okurla paylaşmıştır.

Üçüncü bölümde [s.61-68] ise Tasnâdi'nin hayatında önemli bir dönüm noktası olan Macar Radyosu'ndaki Türkçe Yayınlar Servisi'ndeki çalışma yıllarına değinilmektedir. Tasnâdi'nin burada nasıl çalışmaya başladığını, radyoda hangi programları yaptığını, burada kariyerine nasıl devam ettiğini okuyabilmekteyiz.

Dördüncü bölüm [s.69-80], Tasnâdi'nin Ankara dönemindeki çalışma hayatına odaklanmaktadır. Macar Radyosu'ndaki işinin sona ermesi üzerine 1993 yılında kazandığı sınav ile Tasnâdi, Ankara Üniversitesi Hungaroloji bölümünde okutman olarak göreve başlamıştır. Yazarın Ankara'da geçen beş yıllık hayatına dair ayrıntıları bu bölüm içerisinde okuyabilmekteyiz. Atatürk'ün emri ile açılan bu kürsüde önemli bir görevi ifa eden yazar, Ankara'da yaşadığı süre boyunca Macarca'yı öğrenmeye çalışan öğrencilere ders vermek dışında önemli çalışmalarda yürütmüştür.

Beşinci bölüm [s.81-105], Tasnâdi'nin daha çok çevirmenlik yönüne temas etmektedir. Onun Macarca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Macarca'ya çevirdiği eserler üzerine konuşulmuştur. Yazarın çeviri yapmaya adım atışı, Dursun Ayan ve Kemal Özer ile olan irtibatı, çevrilecek eserleri seçmesi, sözlük çalışmaları, rehber olarak görev

yapması gibi birçok alanda sorular kendisine yöneltilmiştir. Bu bölümde onun Türk ve Macar edebiyatları adına yaptığı çalışmaları okuyabilmekteyiz.

Altınca bölümde [s.107-129] yazara dil, edebiyat, tarih, sanat, kültür gibi konulardaki görüşleri ile Türk ve Macarların ortak noktaları üzerine yoğunlaşan sorular sorulmuştur. Türk-Macar tarihi, Türkçe ve Macarca arasındaki dil ilişkileri, Macarca'daki Türkçe sözcükler, Macar edebiyatında Nasreddin Hoca, Yunus Emre ve Atatürk'ün yeri gibi konular üzerine konuşulmuştur. Ayrıca bu bölüm içerisinde Tasnádi'nin Türk-Macar Dostluk Derneği çatısı altında yürüttüğü faaliyetleri üzerine bilgiler de aktarılmıştır.

Son olarak yedinci bölümde [s.131-178] meslektaşlarının, dostlarının ve öğrencilerinin gözünden EditTasnádi ile ilgili hatıraları, düşünceleri dile getiren kısa yazılara yer ayrılmıştır. Bu bölümde yazıları bulunan isimler sırasıyla şu şekildedir: Sevgi Can Yağcı Aksel, Ender Arat, Dursun Ayan, Sina Baydur, GáborFodor, Márialvanics, ZsuzsaKakuk, ErikaKertész, Sabri Koz, ViktorMátis, İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Kemal Özer, Laura Pál, IstvánSzabó, ErikaSólyom, BalázsSz IstvánVásáry, MuhsineHelimoğlu Yavuz.

Eserin sonuna EditTasnádi'nin kronolojik yaşam öyküsü [s.179-181] de eklenmiştir. Geniş bir bibliyografya ve dizin de kitapta bulunmaktadır. Bibliyografya'da [s.183-210] EditTasnádi'nin telif eserleri, çevirdiği roman, öykü, şiir, masal, tiyatro, deneme, anı, inceleme, senaryo, gezi, biyografi gibi türlerdeki kitapları, editörlük ve danışmanlık çalışmaları, dergilerde çıkan yazıları, bilimsel toplantılarda sunduğu bildirileri, müstakil çevirileri ile ansiklopedi maddeleri geniş bir liste olarak ilgililere sunulmuştur. Belki ilk defa ayrıntılı bir şekilde Tasnádi'nin bibliyografyası böyle bir eserde yayınlanmaktadır. 28 sayfayı bulan bu bibliyografya ile onun ne kadar çalışkan, üretken bir isim olduğunu görmemiz mümkündür.

Eserde, Tasnádi'nin hayatının çeşitli dönemlerine ait görsel bir albümde [s.211-234] Türk okurunun beğenisine sunulmuştur. Kitaba kişi, eser ve yer isimlerini belirten bir dizinde [s.235-240] eklenmiştir.

Türkiye dışından bir Türkolog ile yapılan ilk nehir söyleşi olma özelliğini taşıyan bu eser ile Türk okuru Türkçe için çalışan, üreten ve üretkenliğini yayımladığı yüzlerce eser ile ortaya koyan bu değerli Macar Türkolog'un ilgi çekici hayat hikâyesini merakla okuyabilecektir. Türk diline, kültürüne ve edebiyatına yaptığı nitelikli çalışmalardan ötürü EditTasnádi'yi bir Türk okuru olarak takdir ediyor. Yeni çalışmaları için ise kendisine sağlıklı bir ömür diliyorum.

KÜLTÜREL DERİNLİK

Gülensoy Hoca'nın ardından

Dr. Mehmet Yardımcı

Eski Türklerde topluma manevi liderlik yapan, toplumu yönlendiren, çağını aydınlatan, verdiği öğütleri ve özgün sözleriyle yaşamlarından sonra dahi dilden dile dolaşan kişiler vardır. Ak sakallı ve Ata ifadesi ile de belirlenen bu kişiler bilge tiplerdir. Günümüzde de eserleriyle, bilgi yükleriyle, insan hazinesi kimlik ve kişilikleriyle haklı bir üne ulaşmış ak sakallı dediğimiz şahsiyetler vardır. Bunlardan biri de 11 Haziran 2022'de Hakk'ın rahmetine kavuşan Türkolojinin duayeni Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'dur. 40 yıldır yakından tanıdığım, ömrünü Türklük bilimine adayan, Türk dili ve Türk dünyası ile ilgili en önemli çalışmalara imza atan değerli dostum Tuncer Gülensoy,

ülkemizin yetiştirdiği en önemli Türkologlardan biridir. Bana sık sık aynı bölümde çalıştığım, lojmanda kapı komşusu olduğum dünya çapında Türkolog olan Prof. Dr. Osman Nedim Tuna'dan kopma deyişini anımsıyor, Rahmetli Tuna'nın, Türk motifleri, özellikle Güney Anadolu, yörük kilimlerinin motifleri, kadınlarımızın yazmalarındaki iğne oyları Amerika'da İndiana yöresinde de aynen mevcuttur deyip fotoğraflarını çektiği bazı Kızılderili kilim motiflerini göstererek motiflerin dilinden söz edişini ve bazı ortak kilim motiflerinin fotoğraflarını alışımın öyküsü Gülensoy'un önerilerine dayanmaktadır. Dokuz yıl kadar Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde "İlmî uzman" olarak çalışan, 1970'te, "Moğolların Gizli Tarihinde Hal Ekleri ve Cümlede Kullanılış Şekilleri" adlı tezi ile "Edebiyat Doktoru" unvanı alan Tuncer Gülensoy, 1974'te DTCF "Türk Dili Kürsüsü"ne asistan olmuş, 1979'da doçent, 1989'da profesör olmuştur. 1980-1989 yılları arasında Fırat Üniversitesi'nde, 1989-2006 yılları arasında Erciyes Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 1986 Folklor Araştırma Kurumu İhsan Hınçel Türk Folkloruna Hizmet Ödülü, Türkiye Yazarlar Birliğinin Türk Diline Hizmet Ödülü almış, 31 Ekim 1998'de, Kırgızistan'ın Bişkek kentinde yeni kurulan, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Kurucu Başkanlığı görevini üstlenen ve kaldığı iki yıl içinde Kırgızca ile ilgili olarak yazdığı altı eserden dolayı "Kırgız Tili Koomu" ve "Ruhaniyat Derneği" tarafından "Şeref Ödülü" ile ödüllendirilmiştir. 2000'de Kazakistan'ın başkenti Almatı'daki "Türk Dünyası Vakfı" da Gülensoy'a "Türk Dünyasına Hizmet Ödülü" vermiştir.

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Moğolistan Bilimler Akademisi'nin Türkiye'den seçilmiş ilk bilim adamı üyesidir. Az sayıda akademisyene nasip olan birden fazla armağan kitabı hazırlanması Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ve Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'la Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'a nasip olmuştur. Gülensoy'un Türkiye, Kırgızistan, Kazakistan bilim çevreleri ve derneklerinden aldığı "Şeref", "Şükran", "Teşekkür" ödülleri sayısının otuzu geçmiş. 30

Ocak 2006 tarihinde emekli olan Tuncer Gülensoy'u yakından tanımak için bazı eserlerine bakarsak: Köken Bilgisi Sözlüğü Eski Türkçeden günümüze kadar yaşayan bütün Türkiye Türkçesi sözcükleri ile Azerbaycan, Türkmen, Özbek, Kazak, Kırgız, Uygur, Kazan Tatar, Kırım Tatar, Nogay, Başkurt, Çuvaş ve Yakut (Saha) Türkçeleri ve 'Türkiye Türkçesi' (Anadolu-Rumeli) ağızlarında yaşayan biçimlerini gösteren en güvenilir bilimsel sözlüktür. Kırgız Türkçesi Grameri Kırgızistan'da Kırgız Türkçesi ile basılan Türkoloji kitapları, ders kitapları, halk şiiri kitapları gibi eserler taranarak elde edilen malzemelere göre hazırlanmış eserde verilen Kırgızca dil malzemeleri Türkiye Türkçesi ile aynı zamanda Eski Türkçedeki biçimleriyle de karşılaştırılarak dil birliğinin tarihî benzerliğine de değinilmiştir.

Türkoloji Makaleler I-II Türkçenin tarihi devirlerinden günümüze kadar uzanan yolculuğunda geçirdiği evreleri anlatan bir eser olduğu gibi, konuşulduğu geniş coğrafyadaki lehçeleri ile tanıtan bir ansiklopedi gibidir. iki ciltlik eser dilden cümleye, Türkolojiden Altayistik ve Mongolistiğe, gramerden kompozisyona, Türkçe ile ilgili bütün bilgilere uzanmaktadır. Ötemiş Hacı Cengizname Cengizname 1967 yılında Kazakistan'ın tanınmış doğu bilimcisi V.P.Yudin tarafından Taşkent'teki Özbekistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsünde bulunmuştur. Bu yazma nüsha bilinen tek yazma nüshadır.

Manas Destanı Gülensoy'un hazırladığı halkbilimi konulu önemli bir kitap da, W. Radloff'un derlediği metni esas alarak hazırlanan ve Ankara'da 2002'de yayımlanan "Manas Destanı (Türkiye Türkçesi ile)" adını taşır. Bütün dünyada haklı bir şöhreti olan Manas üzerine ilk araştırmaları yazan ünlü Kazak bilim adamı Çoban Valihanov'un "Manas Destanı", aynı zamana taşınan ve bir insanın, yani Kahraman Manas'ın çevresinde toplanan Kırgız efsanelerinin, masallarının, atasözlerinin bir ansiklopedisidir.

Prof. Dr. Gülensoy, dilbilimci olduğu kadar halkbilimci olarak da tanınır. Macar Türkolog Ignác Kunos tarafından hazırlanarak 1926'da Arap harfleriyle yayımlanan Türk Halk Edebiyatı adlı eser, Gülensoy tarafından yeniden düzenlenip 1978'de yayımlanan eseri bunlar arasındadır. Halkbilimi konulu önemli bir kitabı da Anadolu Sanat Yayınları'nca İstanbul'da 1985'te yayımlanan Trabzon Yöresi Türküleri, Türküler ve Atma Türküler'dir.

Türk ve Türklük Hakkında Az Bildiklerimiz Kültür Ajans Yayınları arasında yayımlanan bu küçük el kitabı, Türk dili, tarihi, edebiyatı, sanatı ve kültürü hakkında çok fazla bilgisi olmayan gençlerimize ve yabancı kişilere özet bilgiler verebilmek amacı ile hazırlanmıştır.

Tuncer Gülensoy'un en kapsamlı kitaplarından biri de iki cilt halinde yayımlanan: Türkiye Türkologları ve Türk Diline Emek Verenler Cilt: 1 (1800-1950) Türkolojinin 150 Yılı adını verdiği birini cildinde benim de yer aldığım ansiklopedi cinsinde bir kitapla, dilbilimci ve halkbilimcilerionurlandırdırıştır. Kitabın ikinci cildinde 1951-1961 yılları arasında doğan genç araştırmacılara yer verdiği: Türkiye Türkologları ve Türk Diline Emek Verenler: 2 (1951-1961) adlı kitaptır. Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'un gerek dilbilim, gerekse halkbilim konularındaki eserlerinin tümü ayrı bir önem taşımakta dilbilimci ve halkbilimcilerin en gözde eserleri arasında yer almaktadır. Hocaların hocası Türkolojinin önemli bilgelerinden Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'un ruhu şad, mekanı cennet olsun.

MANEVİ ANNEM GÜZİDE GÜLPINAR TARANOĞLU 100 YAŞINDA

Abdülkadir GÜLER

Ankara'da bir Güzide Gülpınar Taranoğlu vardı 28 Ocak 1922 doğumlu idi. 28 Ocak Güzide Taranoğlu'nun Doğum Günü idi. Böyle günlerde muhterem eşi ve hayat arkadaşı Dr. Bilal Taranoğlu onu hiç bir zaman yalnız bırakmaz ve her 28 Ocak'ta onun bu Doğum Günü'nü kutlar ve ona uygun törenler yapardı. Ben de böyle bir günde Güzide Taranoğlu'nu biraz olsun anmak istiyorum. Çünkü o benim manevi annemdi... Güzide Taranoğlu 30 Aralık 2013 'de Ankara'da aramızdan ayrıldı. 2 Ocak 2014 'te yine Ankara'da dualarla toprağa verildi. Vefatının 9. yılında rahmetle ve saygıyla anıyorum.

O'nu sanat ve kültür coğrafyasında 1962'den bu yana tanımaya başladım. Ankara'ya ne zaman gitsem, onu evlerinde mutlaka ziyaret eder ve ellerinden öperdim. O da beni bir öz evladı gibi seviyordu. Bu dostluğumuz onun ölümüne kadar devam etti...

1970'lerde Mardin- Kızıltepe'nin Uluköyü'nde [eski adı Üzeyir]'de ilkokulunda öğretmen iken benim okulunu kardeş okul seçmişti. Zaman zaman okulumun öğrencilerine kırtasiye, çeşitli haritalar, kitap ve çeşitli hediyeler gönderiyordu. Bundan dolayı Uluköy'de Güzide Taranoğlu'un adı vardır. Bir vefa bağlamında bunlar unutulmamalıdır.

Güzide Taranoğlu, Ankara'da yaklaşık 30 yıl bir zaman dilimi içinde

Gülpınar Dergisini yaşattı. Değerli eşi Ordu eski Milletvekili Dr. Bilal Taranoğlu'nun ölümünden sonra (20 Nisan 2005) bu dergi bir daha çıkmadı. Çünkü Gülpınar Dergisi rahmetli Dr. Bilal Taranoğlu'nun katkılarıyla çıkıyordu.

Bu derginin devamlı yazar ve şairlerinden Abdullah Satoğlu, Halil Soyuer, Enver Tunçalp, İbrahim Agâh Çubukçu, Prof. Dr. İrfan Ünver Nasrattınoğlu, H. Fethi Gözler, Ahmet Abdülbaki Arslan, Kemal Ahmet Şen, Ahmet Tufan Şentürk, Prof. Dr. İsa Kayacan, Mustafa Ceylan, Muhsin Durucan, bu satırların yazarı Abdülkadir Güler, Ünal Şöhret Dirlik, R. Mithat Yılmaz, Rabia Gölbaşı ve Gürünlü Âşık Gülhane gibi isimler yer alıyordu. Güzide Taranoğlu bu derginin sayfaları arasında yüzlerce şair ve yazarlara kucak açmış, gençlere ve özellikle halk şairlerine kucak açmıştı. Bu yönüyle Gülpınar Dergisi anılmaya değer.

Dr. Bilal Taranoğlu vefat ettikten sonra Güzide Taranoğlu çok üzüldü ve hep kendini yalnız hissediyordu. “O GÜNDEN BERİ” adlı şiirinde aynen şöyle yazıyordu:

Altı yıl demeye dilim varmıyor
Neyleyim zamanlar dursa, durmuyor
Perişan halimi kimse sormuyor
Yapalnız kaldığım o günden beri

Acılar eklendi ardı ardına
Kimsem yok gelecek bana yardıma
Ortak yok ömrümce benim yâdına
Yapalnız kaldığım o günden beri

Neşeyi gülmeyi hepten unuttum
Huzurun tahtına matem oturttum
Aşkımı, sevgimi taptaze tuttum
Yapalnız kaldığım o günden beri (1)

Güzide Taranoğlu çok sevdiği hayat arkadaşı Dr. Bilal Taranoğlu’nu kaybettikten sonra Ankara’da yalnız kalmıştı. O’nu çok destekleyen hayat arkadaşı Dr. B. Taranoğlu vefat etmiş, Gülpınar dergisi de kapanmış ve onun arkadaşları artık görünmez olmuşlardı. Bir hayli de yorgun ve yaşlanmıştı. Bir ara İsa Kayacan’la Ankara’da Çankaya’daki evlerinde onu ziyaret etmiştik. (Nisan 2010) Gerçekten yorgun ve yalnızdı. Bu durumu görünce şahsen çok üzülmüştüm. Ancak yapacak bir şey yoktu...[Milliyet Blog’ ta da yazdım, 3 Aralık 2013]

Güzide Taranoğlu aynı zamanda şiirleri birçok tanınmış bestekârlar tarafından da bestelenmişti. Örneğin Türkiye radyolarında zevkle dinlenen “ Tadı Yok Sensiz Geçen / Ne Baharın Ne Yazın”, ‘Kanımda Kıvılcım, Canımda Ateş’ gibi sevilen şarkıların yazarı G. Taranoğlu’nun şiirleri, Muzaffer İlkar, Alaeddin Yavaşca, Erol Sayan, Osman Babuşcu ve Erol Evgin gibi ünlü bestekârlar ve sanatçılar tarafından bestelenmiştir. Şairin çok sayıda şiir kitabı yayınlanmıştır.

Eserlerinden bazıları:

Merhaba Dostum / şiir (1967), Mutlu Acı / Şiirler (1968) Tozpembe / Şiirler (1969) İnsanlar Mutlu Yaşasın / Şiirler (1972) ve Mutluluk Çiçek Açtı / (1975), Özdeyişlerim (1976), Umutlar Canda Çiçek (1984) Selamlarım / Denemeler (1976) Baha en son “ Akşamlar Yaklaştıkça (şiirler) adlı kitabını 30 Mayıs 2011 yılında “ sevgili oğlum Abdülkadir Güler’e gözlerinden öperek” diyerek imzalamıştı. Ayrıca en büyük eserlerinden biri de Gülpınar Aylık Sanat Edebiyat Şiir dergisidir. Gülpınar Dergisi Mayıs 1976- 2005 yılları arasında çıkmış olup 1-349 sayı olarak Türk edebiyatına yaklaşık 30 yıl hizmet etmiştir. Derginin parasal kâr etmek için bir gayesi yoktu. Tek amacı Türk kültürüne hizmet etmek için çıkıyordu.

Gülpınar Aylık Sanat ve Edebiyat dergisi için iki kitap yayınlandı. Bunlardan biri Gülpınar Dergisinde Edebi Portreler- Hazırlayan: Dr. Salih Okumuş- Sabit Bayram, Serüven Kitap

yayınları / Ordu 2012, { 192 sayfa. {2}

2. Kitap: Gülpınar Dergisi (İnceleme – İndeks) olarak büyük bir emekle hazırlanmış olup, 362 sayfadır. Hazırlayanlar: Dr. Salih Okumuş, Mehmet Nuri Parmaksız, Salih Bayram / İstanbul’da Zinde Yayınları arasında çıkmıştır (2012 { 3}

Adı geçen inceleme -İndeks kitabında Önsözde şunları yazıyorlar:

“Gülpınar Dergisi (İnceleme- İndeks) adlı çalışmamızda, derginin 1976 - 2005 yılların ait { 1- 349}-sayılarını esas aldık. Bazı bölümlerde dergicilik faaliyetlerine değindik. Ayrıca derginin çıkış hikâyesi ve amacıyla Türk edebiyatındaki yeri ve önemine yer verdik. (Say:192) Derginin bir başka yerinde: “ Dergide devrin önemli şahsiyetlerinin yanında tanınmamış birçok isimle karşılaşmak mümkündür.(...) Gülpınar’ın çekirdek kadrosunu, dergiye sürekli yazı gönderenler oluşturur. Derginin edebi muhitinde dikkati çeken en önemli isim kuşkusuz. Derginin kurucusu Güzide Taranoğlu’dur. Enver Tunçalp, Rüştü Burlu; H, Fethi Gözler, Burhan Sadık Yalçın, Ahmet Ayberkin, Abdülkadir Güler, Abdullah Satoğlu, İbrahim Agah Çubukçu, İsa Kayacan, Mualla Anıl, Hüsnü Yurdusev, Yılmaz Aybar ve Muhsin Durucan dergiye en çok yazı kazandıran isimlerdir. { sayfa: 15 }.Aslında bu kitap için başlı başına bir yazmak gerekir. Gülpınar için derli, toplu kalıcı bir eser hazırlayıp Türk edebiyatına kazandırmışlardır. Dr. Salih Okumuş, Mehmet Nuri Parmaksız ve Sabit Bayram beyleri yürekten kutluyorum. Ellerine, yüreklerine sağlık. Bu her iki eserin edebiyatçılar tarafından dikkatle okunmasını tavsiye ediyorum. Güzide Taranoğlu’nun çok zengin bir kitaplığı vardı. Bunları 2000 yılında Ordu ili, Gülyalı ilçesinde kendi adını taşıyan Gülyalı Güzide Gülpınar Taranoğlu Halk Kütüphanesine armağan etti. { 13. 09. 2000}

GÜZİDE TARANOĞLU VE BİR ANIM

Güzide Taranoğlu’ndan söz ederken bir anımdan da söz etmek istiyorum. Dedim ya Şair Güzide Taranoğlu’nun Ankara ‘da çok zengin bir kültür çevresi vardı. Değerli eşi Dr. Bilal Taranoğlu ‘da her zaman maddi ve manevi açıdan hep yanında olurdu. Zaman zaman Ankara Çankaya’daki evlerinde sanat ve kültür etkinlikleri düzenler ve sanatçı dostlarını davet ederdi. İşte böyle bir etkinlikte bulunmak bana da kısmet oldu.

Tarih 2 Kasım 1974. O yıllarda ben de Mardin ili, Kızıltepe ilçesinin bir dağ köyünde çiçeği burnunda heyecan dolu dolu bir öğretmenim. O yıllarda Ankara’da yayımlanan Hisar, Gülpınar, Karınca dergisini de izliyorum. Yine o yıllarda Ankara’da yayınlanan yerel gazetelerin sanat ve kültür sayfalarında ulaşabiliyor, şiir ve yazılarım çıkıyordu. Örneğin bu gazetelerden Başkent, Hür Anadolu, Bugün, Tasvir, Yeni Tanin ve Memleket gibi gazetelere hiç yabancı değildim. Benim de birçok sanatçı dostlarım vardı.

Bir gün Ankara’dan Güzide Taranoğlu bana ufak bir posta kartı göndermişlerdi. Bu posta kartında aynen şunlar yazılı idi: “ Sevgili oğlum Abdülkadir Güler, 2 Kasım 1974 günü Ankara’da evimizde ünlü bayrak şairimiz Arif Nihat ASYA onuruna bir şiir etkinliğini yapacağım. Bu etkinlikte senin de aramızda bulunmanızı istiyorum” diyordu. Bunun üzerine hemen ilgililerden (İlköğretim Müdürlüğü’nden) beş gün izin aldım ve anılan tarihte Ankara’da hazır bulundum. Zaten Ankara’da Kayınpederlerim ve baldızlarım vardı. Onları da bu vesile ile ziyaret ettim... Bu bakımdan da otele filan gitmiyordum

2 Kasım 1974 şiir gecesine Güzide Taranoğlu'nun Çankaya'daki evlerinde idim. Aradan 48 yıl gibi bir zaman geçti. O günlerde doğup büyüyenler şimdilerde torun torba sahibi oldular. Yarım asır gibi bir zaman dilimi içinde neler geldi, geçti. Ancak bu tarihi günü hiç unutmadım...

Kimler vardı bu kutlu ve mutlu gecede: Hemen aklıma gelenleri yazıyorum: Ev sahibi Güzide Taranoğlu, eşi Dr. Bilal Taranoğlu, Şair Arif Nihat ASYA, Mehmet ÇINARLI, İlhan GEÇER, Halide Nusret ZORLUTUNA, (H. N. ZORLUTUNA'NIN kızı) Emine Işınsu ÖKSÜZ, Ahmet Tufan ŞENTÜRK, Hüseyin YURDABAK, Sami ATEŞ, İsa KAYACAN, Abdullah SATOĞLU, İrfan Ünver NASRATTINOĞLU, Yaşar Faruk İNAL, Osman ATTİLA, Sabahattin ÇANKAYA, Emekli Tank Albay Enver TUNÇALP, Coşkun ERTEPINAR, Ayhan İNAL, Kerim Aydın ERDEM, H. Fethi GÖZLER, Şahinkaya DİL, Fugen TOPSEVER, Yahya AKENGİN, Gazeteci Necdet BULUZ, Ahmet Nedir CANER, Sadık Necati Ok, bunlar aklıma gelenlerden katılanlardan bazıları idi... O gece A. Nihat ASYA onuruna şiirler okundu ve hatıralar anlatıldı. Bir ara Hisar dergisinin sahibi Mehmet ÇINARLI aynen şöyle dedi: "Arkadaşlar böyle geceleri hazırlamak elbette kolay değildir. Bu gece yemekli idi, Güzide Taranoğlu bunu büyük bir konukseverlik örneği içinde başarmıştır. Bizler bunu asla yapamayız. Bu açıdan dolayı Şaire Güzide Gülpınar'ı kutluyorum " dedi. Gece de herkes birer şiir okumuştı, A. N. Asya'nın anılarından da söz etmişlerdi. Sıra bana gelince ben de daha önce hazırlamış olduğum aşağıdaki dörtlüğü okuyarak ünlü bayrak şair A. Nihat Asya'nın ellerinden öpmek istedim. Boynuma sarıldılar ve ellerini öpmemi istemediler. O gece okuduğum dörtlüğü aynen sunuyorum:

İKİ BÜYÜK ŞAİRE

Güzide Anadolu Avrupa'dır, Asya'dır
 Taşkent'ten, Buhara'ya Türkistan, Kafkasya'dır
 Bir elma gönül alma, yeşerdi Çankaya'da
 Güzide TARANOĞLU, Arif Nihat ASYA'dır...

Abdülkadir GÜLER

02 Kasım 1974 – ANKARA

Evet, 2 Kasım 1974 gecesini Ankara / Çankaya'da şiir dolu bir gece yaşandı, bu unutulmaz geceyi dolu dolu yaşadık. Aradan yarım asırdan fazla bir zaman geçti. Yukarıda adlarını yazdıklarımın çoğu bugün yok aramızda. Öbür âleme göç edenleri saygıyla ve rahmetle anıyor, mekânları cennet olsun diyorum. Yaşayanlara da sağlıklı günler diliyor, buradan da selam ve saygılar gönderiyorum. Evet, 2 Kasım 1974 şiir gecesini böylesi unutulmaz anılarda kaldı... Kubbede kalan hoş bir seda oldu... Manevi annem Güzide Gülpınar Taranoğlu bugün yaşamış olsaydı, 100 yaşında olacaktı. Bir kez daha saygıyla ve rahmetle anıyorum. Mekânı cennet olsun...

GÜZİDE TARANOĞLU İÇİN NELER DEDİLER, NELER YAZDILAR?

Silahlı kuvvetlerimizden şair ve yazar Emekli Tank Albay Enver Tunçalp Güzide Gülpınar Taranoğlu hakkında kimler neler yazdılar ve neler söylediler? Bunları araştırıp yazarak Gülpınar Dergisinde yayımlandı. Bende bunlardan bir kaçını alıntı yaparak sizlerle paylaşmak istiyor ve tekrar rahmetle ve saygıyla anmak istiyorum.

....Sanat ve asaletindeki güzelliği ile güzel bayramlar müjdeleyen SULTAN ŞAİRE. Edebi, içtimai ve tabiatıyla fahri meşgaleler arasında mektubuma cevap vermek suretiyle gösterdiğiniz asaletin hayranıyım. Bu vesile ile kıymetli meslektaşım Güzide Hanımefendiye hürmetlerimi sunar ve Taranoğlu ailesine daimi saadetler dilerim.

Faruk Nafiz ÇAMLİBEL
1969 – İstanbul

....Güzide Taranoğlu eskilerin ismiyle müsemma dedikleri insanlardan biri.(İsmiyle müsemma) yani sıradan bir hanım, sıradan bir şair değil. Adının manasını şahsiyetinde taşıyan “seçkin” bir hanımefendi. O duyar yazar, duymadığını yazmaz. Kendi tatlı iyimserliği de bundan ötürü boy bol ve pırıl pırıl mısralarında gülümser. Güzide kızıma ömür boyu sağlıklar, başarılar, mutluluklar dilerim.

Halide Nusret ZORLUTUNA
Şair, yazar, romancı

...Çok düşünülmüş, çok emek verilmiş okuyucularınız üzerinde de olumlu etkiler yapacak bu güzel eserinizle herk zaman övünebilirsiniz. Bu büyük bir sanat eseri olduğu kadar yüksek zevkinizin de örneği şeklinde değerlendirebilir. Sizi bir kere daha candan tebrik eder, güzel ve değerli eserinizin uzun ömürlü olmasını dilerim.

Dr. Faruk BAYÜLKEM
5,5. 1976 Bakırköy Hastanesi
Baştabibi- İstanbul

....Dostluk, barış, doğa ve insan sevgisinin tümünü benliğinde toplamış olan güzide insanlardan biridir Sayın GÜZİDE TARANOĞLU. Bir kez olsun yüzünü asık olduğunu gören var mıdır bilmiyoruz? Amma içi kan ağlar olsa bile dostlarının yüzüne daima gülerek bakmaktadır. Mükemmel dizelerin yer aldığı şiir kitaplarına sahiptir. Sürekli dostluk ve mutluluk tem'i üzerinde durur sanatçımız. Şairin başarılarını izlemek için eserlerini görmek gerekir. Değerli şaire Güzide Taranoğlu'nu bu güzel eserlerinden dolayı kutluyorum.

İrfan Ünver NASRATTINOĞLU
Yazar, Eleştirmen, Folklorcu – Ankara

....Güzide Taranoğlu'nun şiirleri için içten geldiği gibi söylenmiş – ne duymuşsa onu yazmış. İnsana haz vermesi buradan ileri geliyor. Sayın Güzide Taranoğlu mükemmel bir ev

hanımıdır. Sosyal işlere yer vermiştir yaşamında. Okuyucular şairin kitaplarından edinebilirler, Sayın Taranoğlu'nu daha yakından tanımış olurlar ve şiirlerini en az benim kadar severler

Halil SOYUER

Şair- Gazeteci- Medeniyet Gazetesi 9 -12-1967

....Gülpınar dergisini şahsiyetinde kutlamak arzusunu duydum. Dergi kapağından tutunuz da yazılarının dizilişine, taşıdığı idealist fikir yapısına kadar her yönü ile güzel bir başarıdır. Saygılar sunarım, en dost ve halis dileklerle.

Prof. Dr. Abdülkadir KARAHAN

.....Sayın Güzide Taranoğlu'nun özel yaşantısını sanat yönünü anlatmak kanımca satırlara sığmaz. Ben sadece ve özetle şunu belirtmek istiyorum. Sanat dünyamızın bu hanımefendi sanatçısı yılda birkaç kez evinde düzenlediği sanat toplantılarında sanata ve sanatçıya ne derece önem verdiğini açıkça gösteriyor. Ve işin en önemli yanı, yoğun çalışma ortamında iki sanatçının bir araya gelemediği günümüzde G.TARANOĞLU birbirlerini seven tüm sanatçıları sınırsız dünyasına alabiliyor. Sanat tarihine geçecek anıları yıllarca silinmeyecek saatler yaşıyor. (02 Kasım 1974 tarihinde düzenlediği Arif Nihat ASYA' nın gecesi gibi) Öyle sanıyorum ki günümüzde bu davranışın önemini ve değerini bütün sanatçı dostlar takdir ediyordur.

Necdet BULUZ

Gazeteci ve Hikâyecisi – Ankara

....Gülpınar'ın ilk sayısını lütfettiğiniz için çok teşekkür ederim. Uzun süredir aradığım bir demet gibi geldi. Başarınızı gönülden kutlarım. Dileğim Gülpınar dergisinin uzun ömürlü olması ilk sayıdan erişilmiş olan doyurucu muhtevanın korunmasıdır. Başarı dilekleriyle saygılar sunarım.

Prof. Dr. Rauf R. DENKTAŞ

Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı, 9.5.1976

....Güzide şiirleriyle kalplerimizde yer alan GÜZİDE TARANOĞLU, kısa zamanda edebiyatımıza mal olmuş değerli bir kadın şairimiz ve gazetecimizdir. O, yazı türünün çeşitli alanlarında kalem oynatmış bugüne dek başarıdan başarıya koşmuştur. O, halen ilk yazıya başladığı andaki heyecanı yaşamakta ve sanatı kutsal bir mabut gibi kalbinde taşımaktadır. G. Taranoğlu'nda heyecanını yıllar geçse bile kaybetmeyecek kadar sanat membaı vardır.

Ferit Ragıp TUNCOR

Yazar, Şair, Eleştirmen – İstanbul

.....Pınarımızın daima berrak olarak akmasını dileyerek sevgilerimi ve saygılarımı tekrarlarım efendim.

Orhan Şaik GÖKYAY
Şair – yazar

.....Edebiyatımızda kadın şairlerimiz sayılacak kadar azdır. Günümüz ozanları içinde GÜZİDE TARANOĞLU her yönüyle güçlü bayan ozanımızdır. Taranoğlu deyişlerinde yurdu şehir şehir dile getirmek suretiyle milli duygularının içtenliğini belirtiyor. Gerçekten memleketçi bir ruha sahip olan ozan, birbirlerinden güzel deyişlerinin sonunda da düşün yayınına yer veren süzme sözler de vardır. Ozanımızı sadece duygu dünyasını değil, düşün evrenini de dile getirmesini biliyor. Her yönüyle olgun ve başarılı bir ozan olan bu güzide ozanımızı kutlarım.

Vehbi Cem AŞKUN
Şair, Yazar, Eleştirmen
Hizmet Gazetesi 06.10.1967

.....Güçlü, ülkücü duygu zenginliği ile dostlar ve sanat için çarpan kalbinizin ürünü olan Gülpınar'ımıza (dergimize) gürlük dilerim. Uzun ömürlü olsun. Hizmeti sürekli ve büyük sanatçılar yetişmesine hizmeti bol olsun. Gülpınar dergisi içinde sevdiklerimi güçlü isimli arkadaşlarımı gördüm. Bu bakıma ayrıca büyük bir kıvanç verdi. Çalışmalarınızın sürekli ve yürekli olmasını diliyorum.

İbrahim MİNNETOĞLU
Şair, Yazar, Yayıncı 3.5.976

Alev alev tutuşan bir dünyamız var. Şiir gelmiş ruhumuza konmuş, Dikkat edin ki kaçmasın o kuş. Dalda çiçek, gülde renk renk baharımız var. Duygularınızda başka bir hız var.

Mehmet SALİHOĞLU
Şair. Yazar, 23 /3/ 968

.....Sanatçı Güzide Taranoğlu, herk bulunduğu yerde yöresini aydınlatan bir ışık hastaların, yoksulların yardımına koşan bir imdadı sıhhiye, bir yardımsever, haksızlıklara karşı koyan bir koruyucu olmuştur. Benim size sunabileceğim uçsuz bucaksız denizden bir damladır Güzide Taranoğlu.

Ahmet Tufan ŞENTÜRK
Şair-Yazar- ANKARA

Güzide Taranoğlu, güçlü şairlerimizdendir. O salt şair değil, aynı zamanda başta şiir olmak üzere, edebiyatımızın bütün türlerine sayfalarında yer veren, bir derginin de editörüdür. İnsan duygu ve düşüncelerini yansıtan şiirlerinin pek çoğu bestelenmiş olup, güçlü ses sanatçıları tarafından seslendirilmektedir. Ayrıca o pek çok genç şair ve yazarı yüreklendirmiş, gelişmelerine katkıda bulunmuş ve Türk edebiyatına kazandırmıştır...

Prof. Dr. İrfan Ünver NASRATTINOĞLU
Halk Kültürlerini Araştırma Genel Başkanı – ANKARA

...

....Esasen Taranoğlu çifti sanat için can verircesine tutkunluk içindedir. Yani sanat için yapmayacakları yok bir bakıma. Güzide Taranoğlu'nun sanat dünyasının büyüklüğünü ortaya koyuyor. İçten duyduğunu şiirleriyle ortaya koyuyor ve anlatıyor. Kalıcılığı yönünden tartışma götürmeyen görüşlerin hemen hepsi bir anlamda aynı niteliği taşıyor. Taranoğlu'nun iç dünyasında olup bitenler elbette söylemek istediklerimizden ibaret değildir.

Prof. Dr. İsa KAYACAN
Şair, Yazar, Gündem Gazetesi, 2/12/ 978

....Başkentteki şairleri yaptığı toplantılarda bir araya getiren ve sürdürülmekte olan sohbet toplantılarının kapısını açan seçkin şaire Sayın Güzide Taranoğlu ve sayın eşi Dr. Bilal Taranoğlu'na bu kadirşinaslıklarından dolayı şükranlarımızı ifade etmek isteriz.

Abdullah SATOĞLU
Şair, Yazar, Editör, Hür Anadolu Gazetesi, 20.11.974

....Dostluk, iyimserlik ve insanlık sevgisiyle dopdolu olan Sayın Güzide TARANOĞLU'NU duymayan, tanımayan yoktur sanırım. Örneğin MARDİN, ili KIZILTEPE ilçesine bağlı SANCARLI ve ULUKÖYLÜ çocukların dillerinde bile GÜZİDE TARANOĞLU Ana, bir GÜZİDE Abla vardır. 1970 lerde bu köylerde öğretmenlik yaptığım günlerde okulumuzu "Kardeş Okul" olarak seçmiş ve birçok yardımlarda bulunmuştur. Onun bu iyiliği hiçbir zaman unutulmaz...

eder, nice başarılı mutlu yarınlara erişmesini dileriz. (Hür Anadolu Gazetesi 26 /6 / 975 Ankara)

Yaşar Faruk İNAL
Yeni Adam Dergisi 12.8.1975

Kaynaklar:

- 1-Gülpınar Dergisinde Edebi Portreler /Hazırlayanlar: Dr. Salih Okumuş- Sabit Bayram, Serüven kitap yayınları Ordu 2012
- 2-Gülpınar Dergisi (İnceleme- İndeks) Hazırlayanlar: Dr. Salih Okumuş / Mehmet Nuri Parmaksız, Sabit Bayram, Zinde Yayınevi, İstanbul 2012
- 3-Akşamlar Yaklaştıkça (Şiirler) Güzide Taranoğlu, Ankara 2011
- 4-Gülpınar Aylık Fikir, Edebiyat ve Şiir Dergisi, Enver Tunçalp, Yıl: 4, Sayı: 45, Ocak 1980 Ankara

**“Kuşlar acı çeker, yuvasız kalır
Dal yanmasın, Sefil Selimî yansın...”**

ÂŞIK SEFİL SELİMÎ

Abdullah SATOĞLU

Sivaslı Âşık Sefil Selimî'nin, şiirlerinden seçmeler yaparak 1963 yılında yayınladığımız “Yâr Bâdesi” isimli ilk kitabının ön sözünde şunları yazmıştım:

“Şu Anadolu’nun insanları nedense hep içli olur, duygulu olur, dertli ve âşık olur. Hepsi de kendi iç âlemlerine kapanmışlardır. Dertlerini kimseye açamaz, duygularını dışa veremez, bir şey duyar, birşeyler hisseder, ifade cesaretini gösteremezler...”

Ne güzel söylemiş şair: “Şiiri şiir yapan ahenk, şairi şair yapan ıstıraptır” diye...XIII.asırdan beri Türk halk şairlerinin hemen çoğunun Anadolu’da yetişmiş ve yetişmekte olması, bu bölgede yaşayan insanların,apayrı bir ruh hâleti ve hasletlere sahip bulunmasından değil midir? Çünkü mustarip insanlardır Anadolu insanları...Fakat yine de karamsarlığa kapılmaz, yaşamaktan sevinç ve haz duyarlar...

Halk şairlerinin hepsi de yaşadıkları devir toplumunun hayat sahnelerini, ümitsizliği, arzuyu, heyecanı terennüm etmiş, fakat şiirleriyle ümitsizleri ve bedbahtları teselli edebilmişlerdir.

Bu kitapta böyle bir halk şairinin, içli bir Anadolu çocuğunun gönül duygularını ifade eden şiirlerinden bir demet sunuyoruz. İlerde Halk Edebiyatı Tarihi yazacaklara hizmet edebilmiş olmanın bahtiyarlığı içindeyiz.”

O zaman, Kayseri’de sahibi bulunduğum “Hâkimiyet” gazetesinin bürosuna, Sivas’ın Şarkışla ilçesinde terzilik yaptığını söyleyen bir genç gelmişti...İçerisinde yüze yakın şiir bulunan bir defteri göstererek:

- Banayardımcı olursanız, bunları bir kitapta toplamak istiyorum, demişti.

Defterden seçtiğim şiirlerden bir kısmını, yukardaki önsözü de yazarak, “Yâr Bâdesi” ismiyle, yine sahibi bulunduğum Hâkimiyet Matbaası’nda tabetmiştik.

Asıl adı Ahmet Günbulut olan Sefil Selimî, 1933 yılında Sivas’ın Şarkışla ilçesinde doğdu. Ortaokul öğrenimini yarıda bırakarak, bir terzinin yanında çıraklığa başladı. Daha sonra çeşitli işlerde çalıştı. “SefilSelimî” mahlası bir vesile ile tanıştığı Mehmet adındaki bir çoban tarafından verilmiştir. Saz çalmayı kendi kendine öğrenen Selimî, ilk olarak

1966'da'nın düzenlediği Konya Âşıklar Bayramı'na ve çeşitli yarışmalara katılarak, üstün başarı ve ödüller kazandı.

Aradan 15 yıl geçtiği halde, Sefil Selimî ile karşılaşmak mümkün olmamıştı. Fakat halk şairleriyle ilgili toplantılar dolayısıyla ismini işitiyor ve bazı sanat dergilerinde şiirlerini zevkle takip ediyordum.

1978 yılının Aralık ayında, değerli araştırmacı dostumuz, o zamanki "Sivas Folkloru" dergisinin sahibi İbrahim Aslanoğlu'nun gönderdiği Sefil Selimî'ye ait "Yalınkat" isimli bir kitap aldım. Aslanoğlu'nun kaleme aldığı "Yalınkat"ın önsözünden öğrendiğimize göre, 1968 yılında Hollanda'ya giderek, orada iş bulan ve dört yıl kalan Sefil Selimî, yurda dönüşünde de Sivas'ta bir kese kâğıdı atölyesi kurmuştur.

Zamanının yarısını işinin başında geçirirse, yarısını da saz ve söze ayırıyormuş. Şair, her ne kadar zamanının yarısını saza ve söze ayırıyorsa da, lüzumsuz masal ve "yârenlik"lere asla itibar etmediğini, şöyle ifade ediyordu:

Tenim aşk taşıyan şişe misali
Dinlerim ya, duymam birçok masalı
Sevdiğim, gönlüme ayak basalı
Ayaklar altında, yer gibiyim, yer!

Halk arasında, "Bir kilo demirin mi, yoksa bir kilo pamuğun mu ağır olduğu" tarzındaki zekâ oyununu, Sefil Selimî, şöyle şiirleştirmiştir:

Bir kilo saf altın, bir de kara taş
Tartıya girince gelir başabaş...

Âdeta tefessüh etmiş, mânevi değerlerini inkâr eden bir cemiyetin, içine düştüğü buhran ve acıklı durumu, bir Seyranî edâsı ve ustalığı ile nasıl dile getiriyordu:

Kimse bana yâren olmaz yâr olmaz
Mertlik hırkasını giydim giyeli.
Dünya bomboş olsa bana yer kalmaz
İnsana muhabbet duydum duyalı...

"Acı acıya, su sancıya" diye bir deyim vardır Anadolu'da. Bunun gibi, derdi dert ile sarıp, dert içinde dert arayan Sefil Selimî'nin:

Dertsiz kalırsam yatamam
Milyon verseniz satamam
Derdi yabana atamam
Derdin her çeşidi bende.

gibi nefis mısraların yer aldığı, güzel bir kapak kompozisyonu içinde, hepsi birbirinden güzel şiirleri ihtiva eden "Yalınkat"la ilgili olarak, Türk Folkloru dergisinin Şubat 1980 tarihli sayısında yer alan yazım üzerine, bana gönderdiği mektupta şunları söylüyordu: (1)

“Sayın Dost Satoğlu,

Tanıştığımızdan sonra aradan geçen uzun yılların, bağlarımızdan hiç bir şey koparmamasına, âşık severliğinizi de ekleyince, Sefil Selimî’yi, yeni bir teşvikinizle sevklenirmiş oldunuz

Hem mektubunuz, hem de Türk Folkloru’nda çıkan hakkımdaki yazınız karşısında, halk şiirine Bir şeyler katabilmem gereğine inanarak, yardımlarınızdan güç bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Eksikliklerimin giderilmesini, değerli ve yerinde ikazlarınıza borçlu olduğumu, şiirlerimin, açtığınız çıgırla başarı ve beğeniye ulaşmasında, emek payınızın hudutsuzluğunu söylemekte yalanım olmadığına, kani olmanızı dilerim.

Geleneklerimize sadakat besleyen bir kardeşiniz olarak, samimiyetimi peşinen arzeyler, saygılar sunarım.

SEFİL SELİMÎ “

Bu yazışmalardan sonra, Feyzi Halıcı’nın düzenlediği ve jüri üyesi olduğum Konya Âşıklar Bayramı ve Kayseri’deki şiir şölenlerinde karşılaşma ve sohbet imkanını bulduğumuz Sefil Selimî’nin hayatı ve şiirleriyle ilgili olarak, sonradan çeşitli kitaplar yayınlanmıştır. Ahmet Özdemir’in hazırladığı ve 2003 yılında (Şarkışla ve Çevresi Kültür Sanat ve Sosyal Dayanışma Derneği) tarafından yayınlanan “Âşık Sefil Selimî / İrfan Okulu” isimli 624 sayfalık mufassal eserde, şairimizin tabiat, aşk, gurbet, yakarış ve tasavvufî konulardaki duygularını dile getiren şiirleri yer almaktadır.

Özdemir’in eserinin yayınlanmasından kısa bir süre sonra, 30 Aralık 2003 günü vefat eden aziz şairimiz SefilSelimî’nin, “Yansın” isimli çok sevilen şiirinden bazı bölümler sunuyoruz:

Hor görme, Rahman’ın kudreti kulda
Kul yanmasın, Sefil Selimî yansın.
Her maharet mevcut el oğlu elde
El yanmasın, Sefil Selimî yansın.

Yolcuları menziline yetirir
Hasreti hasrete karşı götürür.
Belki bir âşığı dosta götürür
Yol yanmasın, Sefil Selimî yansın.

Halıya kilime nakış vurulur
Dokuyanlar emek verir, yorulur.
Gün gelir ki yâr altına serilir
Çul yanmasın, Sefil Selimî yansın.

ÖYKÜ: HAVAGAZI

Güner F. BAŞAYTAÇ

Ekim ayının son günleri, pastırma yazı derlerdi eski insanlar. Dünkü puslu havadan eser yok, bugün günlerden Cumartesi... Balkondaki sandalyeye oturunca güneşin vücudumu sarıp sarmalaması gevşememe sebep oldu.

Oğlumun evinde hem de hafta sonu torunlarımla olmamdan mı, yoksa kahvaltı sonrası olmasından mı bilemedim. Mayıştım. Şekerleme yapsam diye düşünürken Selin, elinde defterle yanıma sokuldu.

“Babanne kompozisyon ödevim var.”

Yüzümü iyice güneşe verip, gözlerimi kapadım.

“Yardım istiyorum hiç uyuyor numarası yapma...”

“Bugün Batuhan’ın doğum günü biliyorsun. Kahve içtikten sonra, pasta keseceğimizi unutmış olamazsın! Sonraya bıraksan, yarın Pazar! En son kompozisyon ödevini yaparsın.”

Keyfimin bozulmasını istemediğimden, yapması gerekenleri arka arkaya sıraladım.

Yanımdan ayrılmadığı gibi karşımdaki sandalyeye iyice yerleşti. Başımdan savmak mümkün görünmüyor Selin’ciğimi...

“Konu neydi?”

“Gaz, havagazı”

“Havagazı mı?” “Google amcaya sorsan öncelikle, sonra konuşsak bebeğim.”

“İstanbul’un en eski endüstriyel yapılarından olan, eskiden havagazı elde edilen gazhane binasını yenilediler ya... Beni başından savma babanne!” Derken sesi biraz yükseldi ve devam etti.

“Özel düzeneklerle kömürün yakılmasıyla elde edilen bir gaz. İstanbul ilinde üç adet, sonra Ankara ve diğer illerde gaz talebini karşılamak üzere kurulmuş gazhaneler. 1800’lü yıllara Osmanlı’ya dayanan bir geçmişi olan havagazı fabrikalarına “Gazhane” derlermiş şimdi olduğu gibi...”

Motor takılmış gibi, nefes almaksızın Google cümlelerini sıraladı. Tabii hazırlıklı gelmiş karşıma.

“Balkondan içeri girelim mi babanne?”

Anlatışı beni geçmişime, eskiye götürdü. Gazhane gezisinde de unuttuğumu sandığım karmaşık duygular hissetmişim. “Kafamda şimşekler çaktı” derler ya, öyle oldum. Derin bir iç geçirdim, elimde olmadan.

Gözlerimi gözlerinden kaçırdım. Başımı öne eğdim. Gözlerime yaşlar yürüdü, kendimi zor tuttum. Kaçış yoktu, anlatmalıyım.

Yaşlılık iyice duygusal yapıyor insanı... Bükülmüş dudağımı düzelterek... Derin nefes alarak başladım. O zamanlar, ısınmak için havagazı kullanıyorduk, yemek pişirmek için de... Banyoda sıcak su için de...

"Selinciğim, bak bana neler hatırlattın!"

"Gazhanenin bulunduğu yerden bakınca etraf bomboştu, Çamlıca Tepesi'ni de görebiliyordun oturduğumuz köşkü de. O yıllarda üç veya dört köşk vardı.

Yine burada oturuyorduk, apartmanın yerinde köşk vardı. Eve geliş yolumuz gazhanenin yanından akan Gazhane Deresi ile kesişirdi. Şimdiki Gazhane Deresi Sokak. Yıllar içinde dere kurudu...

Bahçenin bir kısmını yola terk etmek zorunda kaldık. Daha sonra köşk yıkıldı. Yerine apartman yapıldı, sonra yine yıkıldı. Kentsel dönüşüm dediler, istimlâk olmadığına sevindik. Eski apartmanın birazcık da olsa bahçesi vardı. Yenileme, bahçeyi yok ettiği gibi evin giriş kapısı güney cephede oldu. Gazhaneden iyice uzaklaştık. Neyse...

Çocukluğumda, mutfığa kadar gelen borunun ucunda, şekil olarak küçük bir kutu ve üzerinde şalterlere benzeyen açma/kapama yeri vardı. Dedenizle evlendiğimiz yıl, köşkün taşlık kısmına, su ve elektrik sayaçlarına benzeyen yeni bir sayaç bağlandı. Şimdiki gibi bilgisayar sistemi yoktu. Sayaç okumaya gelen memur kapıyı çalınca, sokak kapıyı açıp içeri almamız gerekirdi."

"Babanne! Hızlı anlatma not alamıyorum."

"Selinciğim, kompozisyonuna Gazhane müzesi olma sürecini biraz yazmalısın."

"Gazhane gönüllüleri, bu harabe havagazı fabrikası için topladıkları onbeş bin imzayla yirmi altı yıl uğraşmışlar Selin, biliyor musun? Çabalarının karşılığında burayı endüstriyel doğal sit alanı ilan ettirebilmişler. Kültür merkezi olarak kalması için uğraşları devam ediyor. Ben de yenileme sonrası müze olarak açıldığını duyunca Gazhane gönüllülerinin rehberlik yaptıkları bu yapıyı yeniden gezmiştim. Bu gezi bana, eski günleri yine anımsatmış, karmaşık duygular yaşatmıştı."

Havagazı üretildiği müddetçe, rüzgârlı havalarda, İstanbul'un yüksek kesiminde olmamıza rağmen gaz kokusunu katran kokusuyla karışık duyardık. Boya fabrikasından is kokusu havayı sarardı. Tek o koku değildi ki... Arada kesik sıra kokusuna çamaşır suyu kokusu karışırdı. Şimdi o kokunun bunca yıl sonra, gazhane içindeki tiyatro binasında hala hissedilmesi beni şaşırtmıştı.

Gönüllü gezi rehberimiz Hüseyin Bey; "O yıllarda evde kullanılan havagazı şofbenleri karbon monoksitten kaynaklı epey tehlikeli durumlar yaratmıştır" dediğinde kulaklarım çınlamış, içimdeki acıyı, heyecanı bir kez daha yaşatmıştı.

"Şimdiki doğalgazı, eve döşenen boruları düşün Selin! Havagazı sayesinde, banyoya şofben bağlandığında çok sevinmiştim. Köşkün yüksek tavanlarından dolayı banyoyu ısıtmak çok zor olurdu eskiden. Artık rahat edeceğimizi düşünmüştüm."

Sanki eski günlere, o sık hastalanan zayıf gençlik halime geri dönmüştüm. Öksürükle kısılan sesimi düzelterek anlatmaya başladım.

"Kırk yıl, yok yok belki elli yıl önceydi. Teknoloji bu kadar gelişmiş olmadığı için tüm evlerde tek tip bir şofben vardı. Banyo günümüzdü. Havagazını vanadan açtım. Önce

amcanı banyoda yıkadım, büyükbabana seslenip amcanı verirken, aralık kapıdan babanı da çağırdım. Banyonun soğumaması için bir seferde girilip çıkılırdı.

Babanı da yıkadım. Yine büyükbabana seslendim.

“Giyinmesine yardım et!” dedim.

Çocuklarımın yıkanması bitince, bıcı bıcı yapma sırası bendeydi. Çocuklarıma söylediğim, zamanın deyimiyle, bıcı bıcıya başladım. Başımı sabunlamaya başlamıştım ki, ağrı saplandı aniden başıma. Terledim... Yoruldum diye düşünürken mide bulantısı başladı, aynı anda tuhaf bir uyku ağırlığı bastırdı. Kusacak gibi olduğumu anlayınca, büyükbabana seslenmeye çalıştım ama sesimin çok cılız çıktığını sanıyorum...”

“Sonra babaanne?”

Yutkundum. Unuttuğumu sandığım o anı tekrar yaşıyordum. Sesime hâkim olarak babaanne ciddiyetime geri döndüğüm an, diğer iki torunumun yanımıza geldiğini, bizi dinlerken gözlerinin heyecandan büyümüş olduğunu fark ettim. Üçünün, heyecanlı ve pür dikkat halleri görülmeye değerdi. Suskunluğumu bozdu.

“Şaşkın bakışlar içindeydim şimdiki gibi...” derken. Kahkaha attım.

“Ya babaanne!”

Benim kahkahamla yüzleri gülümser hal aldı.

“Hadi! Sonrası...”

“Sonrası gözlerimi açtım. Hastane odası, kolumda serum...”

“Sesimin cılız çıktığını sansam da çığlık atmışım meğer... Çığlık sesimden sonra, büyükbaban banyo kapısına koşmuş. Tabi kapıyı telaşla ve hızlıca çalmış. Su sesinden başka ses alamayınca, bağırp çağırmasıyla köşkü ayağa kaldırmış. Banyo kapısını kırmışlar. Benim baygın, boylu boyunca taş zeminde çıplak yatar halimi görünce, çılgına dönmüş köşktekiler. Sarıp sarmalayıp hastaneye zor yetiştirmişler. Doktor “Zaman kaybetmemeniz hemen gelmeniz sayesinde hasta kurtuldu.” demiş.”

“Babaanne sonuç lütfen!”

“Sonuç; “Kaçak gazdan, havagazı zehirlenmesi...”

“Meğer banyo kapısını içerisi soğumasın diye hızlı kapatınca, içeriye giren hava, şofbenin yanan pilot ateşini söndürmüştü. Modern teknoloji olsaydı alev sönünce gaz otomatik kesilirdi. Eski usul şofbenlerde bu yoktu tabii... Ateş sönüp, gaz yanmadan çıkmaya devam edince, karbon monoksitten zehirlenmişim.”

“Tesadüfen yaşamışız... Kaderimde sizleri de görmek varmış...”

NERGİS - 1

İsmail Emre ÖZER

Nergis, yazımın kışımın çiçeği
Gönül saksımın solmayan tek varisi
Seher vakti, bahar polenleriyle
Akciğerlerime sevda yeli getiren

Nergis, yazımın kışımın çiçeği
İçten gülüşünle bakma göğe
Eğ kafanı, evren ışıksız kalacak
Nergis, bütün çiçekleri soldurma

Başımın üstünde ki sema yıkılacak
İçten gülüşünle bakma göğe
Güneşe karşı açma yapraklarını
Benden başkası görmesin güzelliğini

Toprağı güzelleştiren o billur, ipeksi ellerini
Nergis, kıskanıyorum seni bütün kâinattan
Güneşe karşı açma yapraklarını
Uçarken senden alamıyorum gözlerimi

Her çiçekte vardır utangaçlık, saklanma
Çiçeklerin arasında kokundan o kadar bellisin ki

Beyaz yaprakların, kırmızı gelincik tarlasında
Uçarken senden alamıyorum gözlerimi

Siyah gözlerin mis kokulu çaya benziyor
Bende su olsam, bir demlikte kaynasak
Her sevdalının çayında sen ve ben
İkimizin kalbi buluşsa, her yudumda hatırlansak
Siyah gözlerin mis kokulu çaya benziyor

Hülyalara dalıyorum satırlar arasında
Mısraları tırmanamıyorum, tıkanıyorum
Sen niçin bu kadar başımı döndürüyorsun
Seni görünce bedenimde depremler oluyor

Bütün benliğimle kelimelere dökülüyorum
Hülyalara dalıyorum satırlar arasında
Hüznümün atardamarları atmıyor
Üzerimden yıldızlar kayıyor, kesilmiyor da
İçimde dört nala atlar koşuşturuyor
Hangi tutuşmuş, gülen bahtımsın hayatım da
Hüznümün atardamarları atmıyor

ŞİİRİ ARAYAN ADAM

İsmail ÖZMEL

Şiiri arayan adam, yanında eşi
Dur durak bilmez koşar gönlünce
Diline dolanır bir mısra bir söz
Düşer ardına duygu selinin

Ne diye çıkar yola duygu mu kaldı
Hangi dost arkadaş hangi durak hangi kıyı
Dağlardaki karlar bile üşüttü şehirleri.

Bir tebessüm çiçek kalem bulmak çok mu zor
Bir gülen yüz, bir güldüren espri, bir kor
Yaksın bütün kötülükleri,
Virüs taşıyan rüzgârları

Ümitsizlik ağaçlarını
Karanlığı yaksın.

En yumuşak sözlerle başlasa sohbetimiz
Zamanı unutsak, çevre yemyeşil ve ağaçlar
Kır çiçekleri duvar diplerinde sanki bir nakış
Süslenmiş, bir oya işler gibi kuytularda.

Gözlerimiz takılıp kalsa bir kuşun yelesine
Bu ahenkle uyansa kelebekler
Kuşlar şen şakrak nereden çıktı bu mevsim dese
Çiçekler de gülümsese biraz.

Biz gülümsesek, böceklerle dans eden doğa
Bize gülümsese biz ona gülümsesek.
Seksek oynasa çocuklar okul bahçelerinde.
Bahçedeki ağaçlar da gülümsese.

Bir bahar mevsimi yaşasak ömür boyu
Böyle mi olurdu dünya?
Böyle mi olurdu insanlık?

14.03.2022

TAŞLAR AĞLASIN

Mehmet Baş

Toroslarda bülbül kondu dalıma
Yaralandım al koydular alıma
Gün gelirden tutunursan salıma
Mezarım üstünde taşlar ağlasın

Erciyes üstünde bir kara duman
Var mıdır güzelim sende bir iman
Sevdana düşeli hallerim yaman
Avcılar elinde kuşlar ağlasın

Kırmızı güllerin açtığı yerde
Gönlümün kuş olup uçtuğu yerde
Feleğin kanımı içtiği yerde
Hilale dönüşen kaşlar ağlasın

Pınarın başında sular akışır
Güzeller oturmuş bana bakışır
Bülbülün şarkısı güle yakışır
Kesilsin gövdemde başlar ağlasın

Bir şarap içmeden sarhoş gezerim
Kara taşlar alır bağrım ezerim
Bir vefasız için destan düzerim
Ömrümden tükenen yaşlar ağlasın.

SERENCAM

Musa DOĞRUER(Teslimi)

Hicran ateşleri yaktı kavurdu,
Yaşayan gülmeyen diri ölüyüm...
Hazan vurdu şıvgalarım kırıldı,
Dikenli bahçenin öksüz gülüyüm...

Dinmez gözyaşlarım kanlı giryanda,
Coşup ta köpüren bahar seliyim...
Aldı da hicranlar gönlümü teslim,
Bazen akıllıyım bazen deliyim...

Mazlumlara ağlarken kanar yüreğim,
Öksüz gözyaşında şefkat eliyim..
Bucak bucak gezdim gönlü yaralı,
Garipler yurdunun öksüz iliyim

Bir buse göndersem mah cemaline,
Lal olan sevdanın tatlı diliyim...
Hiç uzanmam mihnet kapılarına,
Tuzuyla kavrulan gönül dalıyım...

Beyazlar tüllendi,silindi serap,
Kırmızı duvağın bin bir alıyım
Dosta güler gözüm güllercesine,
Düşmanı salmayan kara çalıyım...

Teslimi; bir öksüz gözyaşı çağlar,
Bence gariplerin gönül haliyim...

21 Şubat 2017

ÖĞRETMENİM HECELER ÖĞRETMENİM

Cemal KARSAVRAN

Her sonbahar gelince çocuklara
Bir heyecan bir telaş bir koşturmaca
Başlar yeni bir eğitim öğretim yılı
Öğretmenim heceler öğretmenim
Elif kaç mana derler öğretmenim

Aydınlık yüzüdür kültür ve ilmin
Eğitim öğretim bilim ve fennin
Anne babadan sonra en değerlisin
Öğretmenim heceler öğretmenim
Elif kaç mana derler öğretmenim

Bir ıssık selidir toplum önünde
Yurdumun en ücra köşesinde
Çalışır azim, gayret ve canla başla
Öğretmenim heceler öğretmenim
Elif kaç mana derler öğretmenim

Büyük bir koruyla andımız okunur
Türküm doğruyum çalışkanım
Bayrak indirilir eğitim başlar
Öğretmenim heceler öğretmenim
Elif kaç mana derler öğretmenim

Hakkın ödenmez parayla pulla
Yetiştirdiğin liderler eğilir önünde
Başkanlar yiğitler beyler paşalar
Öğretmenim heceler öğretmenim
Elif kaç mana derler öğretmenim

YARA YOR

Mehmet Baş

Yârimin giydiği kutnu kumaşın
 Biri siyah, biri mavi, biri mor
 Mendili olayım döktüğün yaşın
 Dedi olmaz, dedi yok yok, dedi zor

Sığındım bahtına vermedi aman
 Tüttü ciğerimden tüttü bir duman
 Dedim nerelisin ey kaşı keman
 Dedi Konya dedi Niğde dedi Bor

Nazar kıldı can evimi yıkmaya
 Ateş saldı harmanımı yakmaya
 Karar verdi şu boynunu bükmeye
 Yandı gönlüm yandı sinem düştü kor

Bakakaldım sevgilinin göçünde
 Kalakaldım her şeylerin hiçinde
 Bir düş gördüm düşlerimin içinde
 Gel bu düşü hara değil yara yor

BU VATAN KİMİN

Fazıl Ahmet BAHADIR

Bu toprağın cefasını biz çektik.
 Sefasını eller sürdürü yıllarca.
 Kırılmadık, incinmedik, küsmedik.
 “Vatan” dedik , candan aziz belledik
 Ulû’lemlr’e itaatse eyledik.
 “Ver “ dediler;
 Vergi verdik
 Oğul verdik,
 Kan verdik.
 “Öl” dediler.
 Birileri rahat yaşasın diye,
 Sakınmadık, gizlemedik can verdik.
 “Al” denir mi diye boşa bekledik.
 Denmedi bir türlü ,ne iştir oğul!...
 Farklıydı güneşi, havası, suyu.
 Uzak diyarlarda asırlar boyu
 Dili başka, dini başka ordularla boğuştuk.
 Zaferleri sahiplendi vezirler,
 Bozgunların günahını biz çektik.
 Balkan’da kol kaldı, Yemen’de bacak
 Kafkas Cephesi’nde yürekler dondu.
 Yüzbinler gömüldü Çanakkale’ye...
 Uğrunda sönünce bu kadar ocak,

Zannettik ki vatan bizim olacak,
 Olmadı bir türlü ne iştir oğul!...
 Son bir gayretle yollara düştük,
 Vatan bizim dedik.
 Gene dövüştük.
 Eylül’de denize bakıp İzmir’den
 Kılıcı soktuk kınına,
 Astık duvara mavzeri.
 Gâzi diye üç beş sene hatırimız sayıldı,
 İzzet, ikram, saygı gördük her yerde.
 Sonra unutuldu gitti şanıımız.
 Topal kaldı, çolak kaldı adımız.
 Arşı salladı da ah-ü zârımız
 İşiten olmadı ne iştir oğul!...
 Tarihler, nesiller, şartlar değişti.
 Devirler, sınırlar, adlar değişti.
 Değişmedi gitti alın yazımız.
 Bu dün de böyleydi,
 Bugün de böyle.
 Savaştan savaşa bizimdir vatan ,
 Barışta sahibi değişir oğul .
 Hikâye hep aynı ,
 Farkı anlatan .
 Bu kötü kaderi değiştir oğul !...

YENİ YAYINLAR

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Dr. Genç Osman Geçer'in Türk Esaret Edebiyatı adlı eseri yayınlanmıştır. Kutluyoruz.

Dr. Genç Osman GEÇER

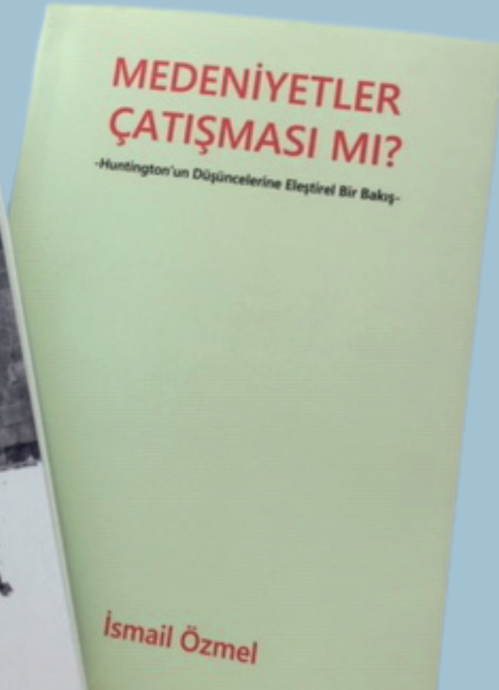
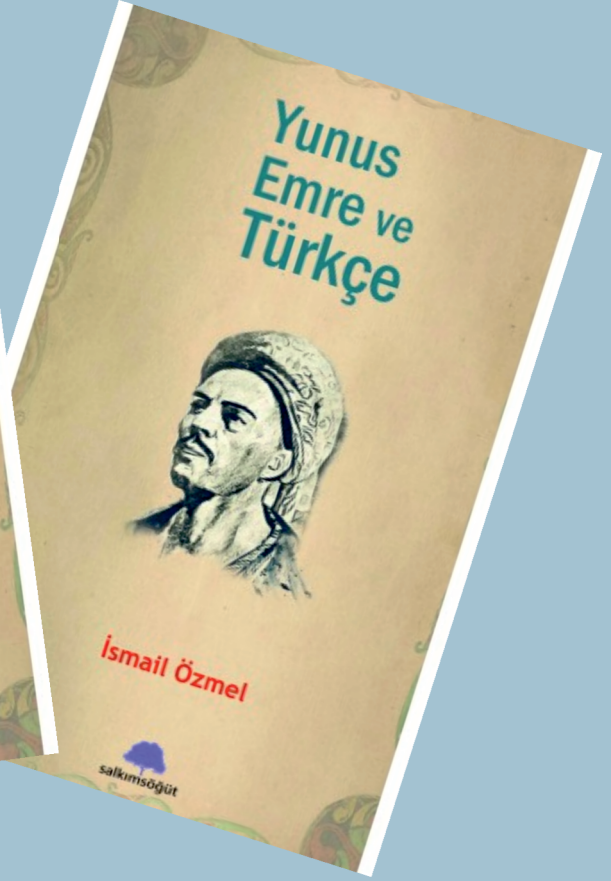
Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışına en ağır ve son darbeyi vuran şüphesiz I. Cihan Harbidir. Yedi cephede, yedi düvele karşı çarpışan Mehmetçik, devletini yaşatabilmek için malını, kanını, en sonunda da canını bu umurda feda etmiştir. Şehitler borçlarını canlarıyla öderken kalanlar, cephelerden getirdikleri kan ve barut kokan hatıralarla ruhlarını teskin etmeye çalışmışlardır. Devlet ve millet olarak topyekûn maruz kaldığımız bu en yıkıcı savaş, millî hafızamızda unutulmaz, derin izler bırakmıştır. Çanakkale'de devleşen ve destanlar yazan Mehmetçik. Sarıkamış'ta kara. buza. tabiata, kötü yönetime ve en sonunda Ruslara yenik düşmüştür. "Ordu milletlerin en çok dövüşeni, en sarıp". Kafkas Cephesi'nde yenik düşmenin ıstırabını daha henüz sindirememiş. ne olup bittiğini henüz anlayamamış ve şehitlerin donmuş bedenlerine bir mezar olsun kazamamışken. sağ kalan binlerce subay ve askerini Sibirya esaretinin paslı zincirlerine terk etmek zorunda kalmıştır. Sibirya esir kamplarının insan

yutan soğuk gecelerinde askerlerimizin ruhları uşumuştur. Vatandan uzak. aile ve çocuklarından ayrı. bilmedikleri dondurucu iklimlerde yedi yıl süren esaretin dayanılmaz acılarını çekmişlerdir. Elinizde tuttuğunuz kitap, bu kamplar içerisinde en dikkat çekici olanına, Krasnoyarsk'a ve buradaki Türk subay ve askerlerinin, bazen isyan, bazen çılgılık, bazen de irade terbiyesi olarak tanımladıkları Vâveyîâ gazetesine odaklanmıştır. 1915-1918 yılları arasında yaklaşık üç yıl boyunca ve toplamda 102 sayı çıkarılan Vâveytâ. Türk askeri harp edebiyatı ve buna bağlı olarak Türk esaret edebiyatının kaynak metinleri bakımından oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Gazetede, şiir başta olmak üzere, roman tefrikaları, hikâyeler, tiyatrolar, manzum metinler, bilmeceler, makaleler, mektuplar, seyahat anıları; dinî. tarihî ve fikrî metinler yer almaktadır. Krasnoyarsk esir kampında Arap harfli olarak elle yazılan ve haftalık olarak çıkarılan Vaveyla. Türk edebiyatı ve Türk tarihi ilk sırada olmak üzere sosyal bilimlerin pek çok alanına hitap eden bir süreli yayın organıdır. Elinizdeki kitap. Vaveylanın 1000 sayfalık el yazması içeriğinin uzun uğraşlar sonucu çözümlenmesi ile elde edilen kapsamlı ve kendi sahasında ilk çalışmadır. "Türk Esaret Edebiyatı-Vâveyfi-Krasnoyarsk-Sibirya". Türk subay ve askerlerinin karlı ve buzlu Sibirya steplerinden yükselttikleri bir "Vaveyla"dır. Vaveyla, esir alınamayanların hürriyet çılgılığıdır.

Okunacak kıymetli eserlerden Türk Dünyası Uygarlık Tarihi adlı eser 2 cilt olarak yayınlandı.

Salkımsöğüt Yayın Evinden Çıktı

98.SAYI 15 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE